

21
(434)ANUL IX
VINERI
24 V 1974

CRONICA

săptămînal politic - social - cultural • 8 pagini - 1 leu

Editor: Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași

Frontul Unității Socialiste

O EXPRESIE
A ANGAJĂRII
COMUNE

Frontul Unității Socialiste a dovedit, de când a luat ființă și pînă astăzi, că reprezintă o prezență de excepțională importanță în viața României contemporane, pe toate planurile, în toate sectoarele de activitate, în conștiința muncii și a răspunderii colective.

„Rolul Frontului Unității Socialiste — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu prefigurîndu-i obiectivele — va fi acela de a asigura participarea tot mai activă a organizațiilor care îl compun, a maselor largi populare, la viața politică și de stat, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne a Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii, de înflorire a științei, învățămîntului și culturii, de ridicare a nivelului de trai al populației, de perfecționare continuă a vieții economice și sociale“.

Practica a demonstrat că aceste cuvinte-program s-au materializat la modul cel mai eficient și că — avîndu-se în vedere aplicarea constată a hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale — Frontul Unității Socialiste a devenit, sub conducerea Partidului Comunist Român, un factor activ în continua adîncire a democrației socialiste. În antrenarea tot mai intensă a maselor la conducerea treburilor obștești. În viața de toate zilele a patriei noastre. Frontul Unității Socialiste are un rol mereu crescînd. Acțiunile sale sînt acțiunile întregului popor, corelate la scara edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Consiliile și organizațiile Frontului Unității Socialiste sînt adevărate foruri ale inițiativei, reprezentînd totodată o școală de educație comunistă și devotament patriotic. Prin aceste activități, energiile tuturor categoriilor de cetățeni ai țării se întrepătrund într-o energie unică, definitivă pentru etapa istorică pe care o parcurgem. Bărbații și femeile țării, vîrstnicii și tinerii, românii, maghiarii, germanii și ceilalți de alte naționalități conlocuitoare, toți laolaltă obțin prin Frontul Unității Socialiste încă o strălucită atestare cetățenească. Întregul popor devine practic elementul deliberativ în luarea hotărîrilor, în elaborarea și realizarea tuturor actelor răspunzătoare ale societății.

Se poate afirma cu îndreptățire că membri ai Frontului Unității Socialiste sînt toți cetățenii României. În orice domeniu de muncă, în orice sector de manifestare — de la industrie la gospodărire, de la agricultură la aprovizionare, de la ocrotirea sănătății la cultură etc. — expresia de autoritate comună a Frontului Unității Socialiste — se impune ca una dintre cuceririle de esență ale orînduirii noastre.

Oricînd activ, oricînd antrenat în cele mai diverse activități, oricînd dinamizant al energiilor populare, Frontul Unității Socialiste este organizația politică de cea mai reprezentativă formulă, de cea mai largă alcătuire.

CRONICA

Iași, 27 mai 1600

PRIMUL ÎNSCRIS AL UNIRII

Iași, 27 mai 1600: „Io Mihail voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, și al Ardealului, și al Moldovei“. Iată un titlu pe care Mihai Viteazul însuși l-ar fi considerat, poate, cu cîțiva ani înainte de 1600 mult prea îndrăzneț pentru vremea sa, așa cum de altfel, plini de admirație sau de invidie contemporanii n-au prețat să i-l și aprecieze. Realitatea nu dezmințea însă. Adunarea de la Iași a boierimii pămîntene, ținută ca de obicei, cu asistența norodului, în primele zile după sosirea — în mai tinăra capitală a țării: 22 mai 1600 (s.v.) — a celui ce obținuse și acum o fulgerătoare biruință, aclama întregirea stăpînirii acestuia cu moștenirea românească a „Mușatinilor“, iar actele oficiale ale cancelariei moldovenești — cel din 27 mai fiind primul din lunile mai — august ale aceluiași an — începeau să poarte, toate, noua titulatură, demnă de a fi reținută în seria celor mai reprezentative momente scrise ale trecutului, oglindind strădania înaintașilor de a crea o singură țară românească. Aceasta pentru că, în lipsa unei adunări a stărilor care să consfințească prin actele ei înfăptuirile politico-administrative ale puterii de stat, în Moldova, ca și în Țara Românească de alături, cancelaria domnească a fost unicul oficiu în măsură să înregistreze asemenea prefaceri și să le aducă apoi la cunoștință în haina specifică a formularului diplomatic. Astfel se născuseră doar la vremea lor — atît de bogata intitulăție a lui Mircea cel Bătrîn: „Io Mircea mare voievod și domn singur stă-

pînitor în toată Țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți și încă al părților tătărăști, herțeg al Amlășului și Făgărașului, domn al Banatului, Severinului și peste toată Podunavia, de amîndouă părțile și încă pînă la Marea cea Mare și singur stăpînitor al cetății Dirstar“ (1406); nu mai puțin grăitorul titlu al „mușatinului“ Roman: „Marele, singur stăpînitor, din mila lui Dumnezeu domn, Io Romanvoievod... al Moldovei și moștenitor al întregii țări a Valahiei“ de la munte și pînă la malul Mării“ (1392—1393); sau titulatura aceluși „părinte“ al țării românești de peste munți, Iancu de Hunedoara, în înșuruirea căreia apare și calitatea de „voievod al Țării Românești“ (1447).

Fără îndoială însă, că cea dintîi formulă a actelor moldovenești de la sfîrșitul lunii mai a anului 1600, promulgînd oficial noul statut politic al țării române, covîrșește orice semnificație a exemplor anterior. Și nu atît pentru că ea reprezenta împlinirea unor tendințe manifeste încă de la mijlocul secolului al XV-lea, atunci cînd Iancu de Hunedoara sau Ștefan cel Mare intrau în necesitatea frontului comun românesc în fața înaintării otomane, și realizate chiar parțial în vremea aceluși vodă, Petru Rareș, care dispunea de Ardeal după voia sa; era, oarecum, în firea lucrurilor să se urmeze și să se desăvîrșească o experiență istorică încă recentă. Nici faptul că trei mari puteri: Turcia, Polonia și Imperiul Habsburgic s-au dovedit neputincioase în a stăvili acțiunea lui

Mihai Viteazul; era și de această dată, aproape normal, ca elementul surpriză să garanteze succesul final, iar noua alcătuire românească să ființeze. Ci, mai cu seamă, pentru că, în contextul istoric al epocii, unirea celor trei țări românești a însemnat o scinteaie a celui nucleu de energie ce avea să devină, în scurgerea timpului, incandescent și irezistibil.

Privită însă din această perspectivă, Unirea de la 1600 apare cu adevărat revelatorie. Oare nu mulțimea acelor oameni simpli, țărani și țirgoveți, a celor care s-au bucurat mai mult de sosirea oștilor lui Mihai, în Ardeal sau în Moldova — mergînd aici, pînă la părăsirea domnului lor de pînă atunci, Ieremia Movilă —, au fost cei care au hotărît și la 1859, și la 1918, Unirea? Oare înglobarea celei de a treia țări românești, la 1600, în comunitatea celorlalte n-a fost întocmai ca și ulterior, consecința firească a unirii primelor două? Și n-a fost oare Unirea indisolubil legată, atunci ca și mai tîrziu, de idealul eliberării naționale? Căci doar, pătruns în Moldova, Mihai Viteazul n-a uitat nici de raialele turcești create pe teritoriul acesteia, trimițînd corpuri de oaste să le elibereze, după cum nu va uita nici de soarta Banatului, pe care se arăta dispus să-l cucerească de la turci. Mai mult

(continuare în pag. 3)

L. ȘIMANSCHI

GEO DUMITRESCU:

Jurnal de campanie

Cu toate că aparițiile sale editoriale se produc rar, timp în care s-ar putea ivi schimbările substanțiale ale unor acumulări îndelung pregătite, Geo Dumitrescu scrie o poezie extrem de unitară. În ultima sa culegere, **Jurnal de campanie**, Editura „Cartea românească”, poetul include, în fiecare din cele trei cicluri (**Africa de sub frunte**, **Furtună în Marea Serenității** și **Jurnal de campanie**), poeme din volumul său de consacrare, **Libertatea de a trage cu pușca**, 1946, fără să se producă, din această cauză, cunoscutul proces de neasimilare între piesele unor vîrste de creație îndepărtate, neajuns pe care îl cunoșc atît de bine antologii tematice. Geo Dumitrescu a evoluat fără alte trădări, față de crezul artistic spus răscăpat în tinerețe, decît cele la care l-au suspus împrejurările menționate în „nota autorului” din cele două culegeri de bază ale sale: **Nevoia de cercuri** (1966) și **Jurnal de campanie**, 1974. Reținem această ultimă precizare, care arată grija mare a autorului de a-și apăra integritatea textelor de imixtiunile ce le pot falsifica, alterînd remarcabila unitate de concepție și de viziune a operii: „Cartea de față reunește, într-o structură nouă, o parte din poeziile mai vechi, precum și un număr de texte inedite. Unele pagini de odinioară au căpătat aici înfățișări schimbate, în străduința autorului de a reveni la variante inițiale sau de a reconstitui aventura lirică în izbucnirea ei pură, eliberată de conjuncturi, de intervenții exterioare sau de intoleranța și zelul naiv (nefast) al inhibițiilor și prejudecăților diverse și ale autocenzurii” (p. 286). Cu toate rezervele formulate de autor în continuare, cu privire la posibilitățile de „reconstituire” a variantei inițiale, în lipsa tensiunii lirice spontane a momentului originar din procesul de creație, socotim acest **Jurnal de campanie** cartea cea mai reprezentativă a autorului. Tocmai din această cauză regretăm și mai mult dispariția din volumul de față, îmbogățit cu texte inedite, a unor poezii ca **La moartea unui fabricant de iluzii**, **Pină la galben** și altele, cuprinse în volumul antologic **Nevoia de cercuri**, Editura pentru Literatură, 1966, din care nu mai figurează, în actuala culegere, nici măcar poema titulară.

Prima secțiune a cărții, **Africa de sub frunte**, grupează piese care dezvăluie vocația militantă a poetului (titlul recentei culegeri este cit se poate de semnificativ în acest sens), ascunsă într-o dezbateri estetică întinsă pe cîteva decenii, dacă ne gândim că o poezie ca **Rinduri pentru un eventual deces** a fost scrisă în 1942 și **Africa de sub frunte** în 1966. În volumul **Libertatea de a trage cu pușca**, Geo Dumitrescu își fixează, în protestul împotriva conformismului, un crez literar pe care îl va susține nu numai cu o mare consecvență, dar și cu o surprinzătoare energie verbală și cu forța de convingere a unui talent care-și găsește de la început marca personală. Imaginii literaturizate a lumii îi va opune una nefalsificată de vreo „rețetă” literară, mai frustă, dar mult mai capabilă să rețină căldura gestului uman și să se acorde cu sensibilitatea de combatant a autorului, care-și reprimă sub lama ascuțită a ironiei și inteligenței orice încercare de revărsare sentimentală și de înfrumusețare a discursului poetic. Timpul, iubirea, moartea, visul pot

fi surse de poezie numai în afara formulelor artistice prestabilite și tendințelor de falsificare a naturii umane. Această credință o afirmă poetul în versurile pe care le scria la douăzeci de ani: „Mi-au plăcut mult versurile aspre, mustoase, toate lucrurile pline și nete, copilul voinic, precoce, care plînge, Mi-au plăcut florile, toate florile, / să zdrobesc în pumni sănătatea lor de humă și sînge (Rinduri pentru un eventual deces), ca și în cele din perioada deplinei maturității: „Numai vești rele mai aștept, / Numai vești proaste mai pot aduce / a mai murit un copac, a mai plecat o pasăre, / cineva și-a tăiat sufletul într-un/ ciob de oglindă, / undeva, în continentul iubirii / au năvălit oamenii-canguri... / Toate vînturile bat de-a-nădăratelea / zicînd că trebuie să îndreptați arborii, / pe care tot ele l-au strîmbat. / Și astfel mortalitatea arborilor / a crescut înspăimîntător — / căci nimic, o, nimic nu se poate îndrepta / fără încuviințarea sevelor / și tot ce se-ndreaptă cu de-a sila / se frînge... / Viziunea de ansamblu, în această plederie pentru salvarea omului pur a naturii îngenuș, de amenințarea „omului-cangur”, icoana rapace, abătută de la natură, a celui dintîi, este mai curînd sumbră, susținută de imaginația malițioasă și fecundă a autorului. Versurile capătă, în felul acesta, o notă caracteristică, de o savoare cu totul particulară, dar nu pot ascunde sensibilitatea reprimată a autorului, mereu solicitată de tot ceea ce se petrece în jur. Mișcarea sufletească clocoțește subteran, la mare adîncime, dedesubtul imaginilor care pot deveni înșelătoare prin jocul lor liber și capricios, derutant prin exploatarea, fără afectare, alteori ostentativă, a limbajului familiar sau numai prozaic.

Dincolo de masca cinică pe care o afișează poetul și în ciclul erotic **Furtună în Marea Serenității**, mai cu seamă în poeziile reproduse din volumul **Libertatea de a trage cu pușca**, (**Scrisoare nouă**, **Ipoteze**, **Poem final**), se ascunde aceeași sensibilitate reprimată și voința de a fugi, chiar în versurile cel mai mult expuse „furtunii” sentimentelor, de poezile literare consacrate. O imensă pudoare de a-și dezvălui fondul de gingășie, sentimentele delicate, aspirația după suavitate, sîb bine ascunsă în spatele unor imagini în care grotescul nu poate ucide o anumită naivitate juvenilă în aceste poezii de dragoste: „Nu știu, draga mea, dacă te-aș iubi mai mult atunci — / poate că aș scrie tot aceste rînduri aspre, sceptice și fără poezie / și aș cugeța, la fel, cu neliniște și amuzament, / la bazinul prea larg și la sîni tăi de strictă simetrie” (**Ipoteze**). În schimb, în **Pastel caligrafic de toamnă și de primăvară** sentimentul de dragoste curge mai liniștit, ca în acest cîntec al nestatorniciei, de rigoare aproape clasică: „Adînc cercetăm, neliniștit, delicatului hotărîmîșcător al apei, / ce scria / pe nisipul lîns un străvechi / cîntec al nestatorniciei — / urma pasului tău descuț / se năruia încet, / pielea sub ochii mei, / înecat. Era un mare seism neauzit, / pe care-l priveam încordat, / la care mă gîndeam intens / cu grea, nebu-nească mîhnire, / în timp ce apa, / prelînsă încet, / clipocind ușor printre pietre, / printre cute de humă, ușor, nevăzut, / înecînd, risipea fragila urmă unică. / O, aș fi vrut s-o împiedic să piară, / sfîșiat, străbătut de strigăte, / întinzînd mina copilăros / după goarnea grave ale

pădurii!”. (Urmă pe nisip). Remarcabilă este și descriția, în imagini șocante, a vegetației devastate de toamnă, în care singura certitudine rămîne prezența iubitei (**Săbii vegetale**). Școala frumuseții, **Daruri** și chiar poezia cu titlul curios, **Dragoste-colivie**, se integrează aceluiași elogiu adus femeii și iubirii. Fără ca accentele dezabuzării să lipsească, în special în micul roman antisentimental **De după Lamartine** sau în **Argumente imi curgeau pe timpplă**, ciclul **Furtună în Marea Serenității** este monografia lirică a sentimentului erotic: așteptarea, idolala, abandonul, dragostea împărțită.

Al treilea ciclu cuprinde „campaniile” sociale ale poetului. În versurile sale de început, se aude strigătul unei generații trădată în aspirațiile ei cele mai generoase în timpul ultimei conflagrații mondiale. Starea aceasta de spirit în care dezolarea se împletea cu revolta și cu setea de certitudine se reflectă cel mai bine în poemele care vin din volumul **Libertatea de a trage cu pușca**; **Romanism**; **Ford**; **Libertatea de a trage cu pușca**, **Despre certitudini**. Mai tirziu, acest sentiment al responsabilității îi va conduce pe poet la un fel de didactică înaltă a omeniei și omenescului, în poeme lungi, care nu scapă, cum s-a mai observat, de aglomerările retorice. Adresîndu-se cu o familiaritate cuceritoare sau numai șocantă, fără nici o teamă de prozaism, dispunînd de un acut simț al cotigianului în construcția imaginii, poetul nu se sfiește, astfel înarmat, să dea povețe, după pilda lui Anton Pann și Argezi: despre perseverență, inventivitate și inconformism în **Ieremia**, interpretînd în mod original o veche zicală românească, despre mîrînimie, datorie și demnitate, în **Treptele iertării**, despre sensul activ al existenței, în **Doar așa să alegi!**, în **Problema spinoasă a nopților** sau în **Macarale la marginea orașului** etc. Astfel de construcții ample, care apasă cu tot uriașul balast al acumularilor verbale într-un singur punct, pe învățătura care trebuie să fie scoasă în evidență, sînt riscante chiar și pentru un poet cu imaginația și verva lui Geo Dumitrescu. Morala se trîște subțire și lenș, în unele din aceste poeme, învingînd cu dificultate aluviunile frazeologice care o copleșesc. O notă aparte fac poemele **Balada corăbiilor de piatră**, uriașă metaforă cosmogonică, în care aluziile geografice și istorice fac clare înțelesuri alegorice pentru eclogierea omului, și **Ciinele de lingă pod**, o superbă alegorie a conștiinței care ne însoțește ca o vietate blîndă, supusă și credincioasă, toate actele.

Poezia lui Geo Dumitrescu, așa cum remarcăm cu mai mulți ani în urmă, la apariția volumului **Nevoia de cercuri**, îl definește ca un sentiment al asupra căruia triumfă mereu ascuțiturile inteligenței și demonul unei nestăpînite fantezii malițioase, note comune mai multor poeți munteni, de la Anton Pann la Marin Sorescu. Nevoia de perfecțiune și setea de certitudine formează dominantele morale sub care a evoluat poezia sa de la volumul de debut și pînă astăzi. Imaginea șocantă, libertățile de limbaj, pe lîna exprimării familiare, prozaice, inaugurate la noi de Minulescu, poet nefericit din lipsa ideilor, tîn numai de mijloacele stilistice menite să acopere ceea ce este grav și adînc în versurile lui Geo Dumitrescu, poet îndrăgostit de idee și preocupat de mari dezbateri etice.

TUDOR VIANU și literatura română (IV)

Const. CIOPRAGA

Despre fluidul muzical al poeziei lui Eminescu făcuse ingenioase observații, anterior, G. Ibrăileanu. Tudor Vianu le aprofundează, remarcînd că universul acustic al poetului include „șoapte, foșnete, îngînări, murmure”, care „mîngîie și adorm conștiința îndurerată a omului”. Profunditatea sentimentelor e potențată prin sugestiile muzicii, încît Eminescu „este cel dintîi și a rămas cel mai de seamă poet muzician al literaturii românești”. După lectură, din poeziile lui stăruie în noi o impresie muzicală unică, obsedantă, de aceea „ne gîndim la Eminescu așa cum cugetăm la Schumann sau Chopin” (**Junimea — Marii creatori**). Estetician cu viziunea structurilor integrale (în accepțiune gestaltistă), Tudor Vianu atrage însă atenția asupra diferențelor dintre armonia exterioară (de nuanță prozodică) existentă la unii și farmecul muzical eminescian, de aspect intern, consonant cu „principiul adînc al inspirației”. Cu alți termeni, deși „fenomen muzical”, armonia internă nu se reduce la „un simplu fenomen sonor”, ci exprimă o **integrare complexă** în ordinea universală: „Murmurul vocalelor latine, sunetul buciului, cîntecul greierului și al izvorului, glasul frunzișului, sînt astfel numai sunete izolate și oarecum simbolice ale unei armonii mai ample, a muzicii lumii, percepută odată cu desfacerea persoanei și cu înaintarea ei spre moarte” (**Armonia eminesciană**). Perspectiva cercetării, în studiile grupate sub titlul **Poezia lui Eminescu**, este, în comparație cu alte interpretări semnate de Tudor Vianu, mai subliniat estetică. Metoda diferă față de aceea din **Înțelegerea lui Maiorescu** (sinteză din 1963), unde găsim precizarea că „ideile generale” ale esteticianului nu pot fi explicate „fără a le pune în legătură cu aderențele lui politice”. Diferă și față de studiul lui Macedonski. După o atentă înregistrare a faptelor legate de biografia acestuia, se procedează la „judecarea” lor pentru a defini „omul” al cărui caracter a influențat în asemenea măsură soarta operei sale.

În cazul lui Eminescu („marele subiect al literaturii românești”), faptele biografice sînt escamotate cu intenție, pe motiv că nu se urmărește **geneza poeziei**, ci definirea originalității acesteia, temele reprezentative și tendințele ideale. Cum își motivează criticul metoda? Adeptii „disciplinei istorice”, documentariștii pozitivisti au zăbovit patru decenii asupra faptelor, „multiplicînd zadarnicul cu inutilul”, în detrimentul contactului fertil cu opera. Comentariile lui Tudor Vianu se organizează, prin urmare, într-o meditație interioară. De menționat reflecții despre „**quietudinea** prin iubire” în lirica eminesciană din tinerețe, despre influențele atribuite de cercetători lecturilor indiene, care „rămîn problematice, ele putînd fi schopenhaueriene”, sau ideea că stoicismul final nu înseamnă la Eminescu o depășire a pesimismului. Alianța între voluptate și durere, amestecul de suferință și fericie sînt vizibile anterior la Chateaubriand, Tieck, Hölderlin, Novalis, dar la Eminescu timbrul diferă, de unde constatarea de reținut că pesimismul său e „o aspirație către stingerea individualității și reîntrirea în marea unitate a naturii”. Referințele de aspect comparatist ale lui Tudor Vianu intră în bibliografia eminesciană obișnuită.

A fost Macedonski unul dintre preferații lui Tudor Vianu? Pentru profilul spiritual de ținută clasică, pe care umanistul și-l dorea din tinerețe, autorul **Noptilor** aducea sugestii puține. În orice caz, de el a fost legat în alt mod decît de Maiorescu, încît, practic, nu e vorba de afinități spirituale certe. Sentimentul datoriei morale față de un mare nedreptățit a avut însă, indiscutabil, un rol decisiv. La nouăsprezece ani, ca student la București, Tudor Vianu frecventa cenaclul macedonskian. Publică versuri în **Flacăra** și **Viața nouă**. Primul lui comentariu critic, apărut în **Flacăra** (1916), era consacrat lui **Alexandru Macedonski ca poet**, cu argumentul că negării (care a luat „haina criticii literare”), el îi va opune **simpatia**, condiție a **înțelegerii**. Tot la nouăsprezece ani, colaboratorul de la **Flacăra** scoate spada împotriva lui E. Lovinescu, manifestîndu-se ca polemist, postură în care ulterior va fi rar întîlnit. Motivul indignării juvenile? E. Lovinescu depreciașe (în al treilea volum de **Critice**) activitatea poetului, „considerînd-o doar sub una din manifestările sale multiple”, procedea deplîns ca neștiințific (**Revizuire critică**). Reconciliant apoi cu preopinutul (despre care va scrie pagini comprehensive), revine asupra subiectului Macedonski chiar în **Sburătorul** lui E. Lovinescu. Studiile despre poezia, proza și teatrul lui Macedonski, elaborate între anii 1939 și 1947, au însemnat cea dintîi acțiune de reconsiderare critică temeinică a acestui scriitor complex. Sînt de reținut din studiile respective observații din cele mai fructuoase, de un echilibru exemplar. „Experiența lui Macedonski este experiența socialului”. Reacțiile contradictorii în fața societății se grupează, la Macedonski, „într-o dualitate complementară, făcută din mizantropie și avînt; risul macedonskian, definit ca un ris al desnădejzii, traduce prin contrast voința contrariată, setea de a trăi.

IAȘUL ȘI LUMINA ELECTRICĂ

Cercetări recente făcute la Arhivele Statului din Iași, prilejuate de aniversarea a 75 de ani de la darea în funcțiune a uzinei electrice a orașului Iași, au scos în evidență aportul personalităților vicții culturale ieșene, în a doua jumătate a secolului XIX, la introducerea în țara noastră a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Astfel, numele lui Costache Negri este legat de prima aplicație practică a electricității în Moldova — telegraficul electric. În raportul către domn din 6 decembrie 1854, C. Negri, director în Departamentul Lucrărilor Publice din Moldova, propunea realizarea liniei telegrafice Iași — Vaslui — Birlad — Galați, pentru a se putea transmite repede „...atât poruncile ocărmuirii cât și particulare înștiințări”. Marele patriot folosea acest prilej pentru realizarea unei legături directe cu Muntenia. „... Dacă însă megieșita ocărmuire a Valahiei ar face asemăna o linie telegrafică care ar veni la Focșani, atunci ar trebui prelungită linia noastră și de la Tecuci până la Focșani...”. Această linie telegrafică s-a realizat în 1885.

Utilizarea energiei electrice pentru iluminat și forță motrică a fost susținut de Leon Negruzzi încă din 1882. În ședința Consiliului comunal din 23 octombrie 1882 el arăta situația grea în care se găsea orașul Iași în acele timpuri.

La intervenția lui s-a hotărât să se pună la ordinea zilei chestiunea eclerajului, întrucât privește expozițiunea de electricitate de la Viena.”

În Iași se cunoșteau progresele făcute pentru aplicarea electricității în viața publică. O dovedește și faptul că s-a păstrat în arhiva Primăriei primul buletin (24 iunie 1882) al Companiei continentale Edison conținând informații asupra primei centrale electrice a orașului New-York, care avea să fie dată în funcțiune la 4 sept. 1882. S-a păstrat deasemenea adresa din 17 martie 1882 a Prefecturii Senei (Paris) adresată Primăriei Iași, conținând o informare asupra stadiului introducerii iluminatului electric în Paris.

La 12 august 1883 Consiliul comunal al Primăriei orașului Iași hotărăște trimiterea la „expozițiunea de electricitate” de la Viena a profesorului Petru Poni și a lui Leon Negruzzi. Raportul din 24 sept. 1883 asupra constatărilor făcute, prezentat de Leon Negruzzi, este impresionant prin logica expunerii și justetea concluziilor

...Am căutat să-mi dau cât mai bine seama, prin vază și prin consultare de oameni competenți în materie, despre starea de lucruri în această privință... Neapărat că fără lămuriri mai amănunțite (primite de la cunoscutul inventator W. Siemens) eram amenințat să sporesc numărul muștrii care se pierdea uimită în labirintul electric...”. Sint menționate descoperirile lui Edison, Foucault, Davy, Lablacheoff, Siemens, etc. și avantajele iluminatului electric. În continuare se arată: „Despre ușurința mîrirei nu am decît a vă spune că, prin atingerea unui singur bumbișor... se deschide drumul curentilor, și orașul întreg este iluminat într-o clipă fără fanaragii, scări și chibrituri...”.

Arătînd că „...Iașii au fost cei dinții oraș din Europa care au adoptat ca principiu pavajul cu asfalt...”. L. Negruzzi propune „... introducerea luminării cu lumină electrică și numai cu acest sistem în Iași”, avertizînd totodată asupra opoziției ce s-ar face la introducerea acestui sistem progresist. „...Vom fi criticați de tot felul de oameni ce cunosc sau nu starea de lucruri, ce au studiat sau ba chestiunile. Nu se fac inovații fără lupte și fără curagiu. Tipicul este un adversar ce nu este de disprețuit, căci prinde rădăcini în copite și trebuiește putere de convingere pentru a se lupta contra deprinderilor...”.

În 1884, același Leon Negruzzi arăta următoarele: „... Ni s-a făcut propunerea pentru introducerea de ecleraj cu gaz aeriform; dar două piedici s-au opus la introducerea lui. scumpetea sa și apoi grija de a nu rămîne un șir îndelungat de ani cu un ecleraj pe care descoperirile noi și perfecționate au să-l condamne”.

În 1892 primarul orașului, jurnalistul V. Pogor, dispune să se facă o licitație pentru iluminatul orașului „cu gaz aeriform sau cu electricitate”, pentru ca în 1895 să se ia măsuri pentru „elaborarea unui caiet de sarcini pentru eclerajul electric al orașului”. Măsura aceasta era determinată de cunoașterea perfectă a progreselor făcute de iluminatul electric în Europa și America. Arhivele cuprind informații asupra centralelor electrice din Franța, unde, între 1884—1894 se construiseră 301 centrale cu o putere instalată de 38.200 C.P.

Scriitorul N. Gane, în calita-

te de primar al orașului, va realiza introducerea în Iași a iluminatului electric în anul 1896. Astfel, de la centrala electrică a Teatrului Național (dată în funcțiune la 1 decembrie 1896) s-a alimentat rețeaua electrică de iluminat a Pieții Teatrului Național. Tot din această centrală se realizează în 1898, iluminatul Pieții Unirii și a străzii Golia (Cuza Vodă). În 1897 s-au alimentat din uzina noii clădiri a Universității din Iași candelabrele de pe cei doi stilpi ornamentali din fața Universității. Profesorul Dragomir Hurmuzescu montează în februarie 1897 un grup electrogen în clădirea Liceului Internat „C. Negruzzi”.

Pentru iluminatul electric definitiv al orașului s-a întocmit în 1896 un proiect de către inginerul Laurențiu Teodoreanu, acela care, în 1898, devine primul director al Uzinei electrice a orașului Iași. Puțini știu că Laurențiu Teodoreanu este „Herr Direktor” din romanul „La Medeleni”. În dialogul dintre Olguța și Monica, prima spune: „...E directorul unei societăți foarte mari... ceva cu electricitate și cu nemți”. În adevăr, uzina electrică a fost construită de către Societatea Continentale Gesellschaft fur Elektrische Unternehmungen din Nurnberg, iar inginerul Laurențiu Teodoreanu a fost directorul acestei uzine între 1898—1907.

Trebuie arătat că Iașul a adoptat chiar de la început cel mai bun sistem din acele timpuri și anume curentul alternativ de înaltă tensiune (3000 v.), ceea ce a permis extinderea pe distanțe mari a iluminatului electric.

Se cunoaște importanța pe care o acorda Fr. Engels experimentelor făcute de Duprez pentru transmiterea la distanță a curentului alternativ. În scrisoarea din 1 martie 1884 el spunea: „...Iar noua descoperire a lui Duprez, constînd din faptul că energia electrică de înaltă tensiune poate fi transportată pe un simplu fir telegrafic pînă la distanțe nevisate pînă acum și utilizată în punctul terminus... are o importanță colosală... Și dacă folosirea masivă a electricității se va face la început numai în orașe, pînă la urmă ea va fi cea mai puternică pirghie de înlăturare a contradicțiilor dintre oraș și sat...”.

Adoptarea curentului alternativ de înaltă tensiune se datorește lui Charles Chaigneau, in-

Inginerul Laurențiu Teodoreanu — directorul uzinei electrice a orașului Iași între 1898—1907 („Herr Direktor” din romanul La Medeleni) împreună cu nepotul său — Ionel Teodoreanu.

ginerul șef al orașului, cel care dorea „ca la aurora secolului XX transformarea Iașului prin tramvaiul și eclerajul electric să fie un fapt împlinit”.

Mai tîrziu în 1924 — 1925 cînd sistemul monofazat de 3000 volți nu mai corespundea dezvoltării economice și edilitare a orașului, Iașul a adoptat de asemenea cel mai modern sistem în alimentarea cu energie electrică și anume sistemul trifazat de 6000 v. furnizat de grupuri electrogene cu motoare Diesel. Adoptarea acestei situații era privită în perspectivă, după cum rezultă dintr-un studiu din acele timpuri: „...Cu motoare Diesel am mai avea avantajul care nu este de neglijat: dacă peste cîțiva ani am căpăta curent produs de căderi de apă (e vorba să se facă o astfel de uzină pe Bistrița) am putea face față la orice eventualitate — deranjarea liniei sau altele — căci în cîteva minute am putea pune uzina noastră în funcțiune...”.

Această previziune s-a realizat numai în anii puterii popu-

lare, iar la 27 decembrie 1957 uzina electrică a orașului Iași a fost interconectată cu sistemul energetic național, alimentat între altele și de „uzina de pe Bistrița”, realizare a regimului nostru socialist.

Preocupările pentru asigurarea celor mai bune soluții de alimentare cu energie electrică au continuat și în etapele următoare, realizîndu-se o nouă sursă energetică — Centrala electrică de termoficare (CET), care a fost dată în funcțiune în 1965 și care se va dezvolta în continuare.

Recent a fost dată în funcțiune stația 220/110 Kv prin care se asigură o nouă și puternică sursă energetică.

În felul acesta întreprinderea de rețele electrice din Iași continuă o activitate începută acum 75 de ani, contribuind la dezvoltarea economică și social-edilitară a orașului și județului Iași.

Ing. C. OSTAP
Aurel GHEORGHIU

Val. Gheorghiu :

„Scaunul”

PRIMUL ÎNSCRIS AL UNIRII

(urmare din pag. 1)

Încă, sensul însuși al acțiunii de unificare în jurul Țării Românești se reîntîlnește aidoma, ba chiar și opoziția conservatoare a oligarhiei boierești care-și vedea periclitare interesele de clasă sau de grup.

Firește, paralela istorică între cele două ediții ale Unirii poate fi extinsă iar semnificația operei lui Mihai Viteazul redimensionată. Ceea ce se cuvine însă a fi reținut ca incontestabil este similitudinea. O similitudine pe care numai factori comuni au fost în măsură s-o determine, factori „neconștienți”, dar tot atât de legitimi ca și cei evidenti, factori care unesc epoci și perioade în fluxul acleiași istorii și a căror durabilitate o explică doar înțelegerea obîrșiiilor în același mediu: poporul. Unirea împlinită la 1600 nu poate fi privită numai prin prisma personalității lui Mihai Vi-

teazul. Scrutînd tumultul celor ce au sancționat-o atunci, închinînd steagul, așa cum au procedat oștenii moldoveni din Cetatea Sucevei, asu năzuind la „mila” domnească, așa cum au făcut sătenii și țirgoveții beneficiari ai scutirii de dări de șase ani, argumente de altă natură și de alte proporții vin să cumpănească în judecata istorică, iar titlul reproduș cu deosebire minime, în actele de cancelarie: „Io Mihail voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Ungrovlahiei, și voievod al Ardealului, și domn al Țării Moldovei” (27 iulie), devine opera celor din a căror voie Mihai Viteazul și l-a putut făuri.

* Denumire sub care se înțelegea întregul stat românesc est-carpatic, spre deosebire de numele „Moldova”, folosit uneori cu sensul lui primar, de voievodat.

Sint munții...

Pe cine pot și cum să mai încint?
Oriunde calc eu știu că locu-i sfint
Chiar dacă el subt buruiană zace
Trecutul nostru doar me-acolo-n pace.
Iar de-l atingi zvonește ca dumbrava —
Răsună furtunos într-insul slava
Mileniilor pline de strădanii
Ce nici nu le au scris în cronici anii,
Dar ele-s cheagul ginții care ară
Noi brazde-n timp să fie țara țară!
Din Turnu-Severin la Marea Neagră
Ori din Sighet la Porțile de Fier.

Din Vatra Dornei sub al Deltei cer
Triunghi e țara, de oțel, întreagă,
Cum pot s-o cînt? Oriunde-o-ating pe coardă
Ea-ncepe-n freacă zăbuciumat să ardă,
Sint munții, marea, șesul și cetatea
Ce ne cunosc de mult eternitatea
Din fapte, ginduri, lupte și poveste,
Și dacă ele zic, aceasta este!

Somnul pădurii

Știu drumurile țării strămoșești
De ierburi și păduri acoperite
Pe care-n miez de noapte ca-n povești
Se nălucesc la lună oști pierite.

Și tu, pădure, crești mereu, tot crești!
Copacii tăi nu poartă și ei zale,
Cînd crengile-n furtună le izbești
Și sună toate trimbițele tale?

E huruit de tobe, flăcări, arme
Și voci cu sete-n hora morții prinse.
Pe ce vrăjmașe oști pornesc să-și darne
Copacii tăi tulpinele aprinse?

Șuvoaie curg în cloțot spumegînd,
Miros de singe-i, fum, nechez de cal
Și umbre fug impleticite, gemînd,
Pe cînd o goarnă cîntă sus pe-un mal...

— Hai dormi, pădure! Visul te frămîntă,
Asudă rouă fiecare frunză
Pe fruntea ta nicicînd în lupte-nfrîntă.
Hai dormi, hai dormi, pădure nepătrunsă.

Vocația teatralizării

Zaharia SÂNGEORZAN

Poezia lui Emil Botta este aproape în întregime spovedania unui poet dramatic care, rostindu-și replicile, într-o scenă fără cortină, transformă sentimentele în reflecții despre viață și moarte, despre iubire și tristețe, despre îndoială și speranță. Recunoaștem în aceste replici de o extraordinară sinceritate a limbajului și de o impresionantă putere de memorizare a reacțiilor sensibilității, o mare experiență de mîm: actorul din poet teatralizează totul din exces de imaginație, din voința de a recrea ideea de spectacol în timpul și spațiul poeziei. Trebuie să vedem în această teatralizare a poeziei noutatea artei lui Emil Botta. Teatralizată, poezia exprimă o dramă. Forma ei cea mai autentică de comunicare este masca, dedublarea. Poetul trăiește cu frenezia o experiență tragică: nădăjduind să se salveze de obsesii, să se vindece într-un fel de himera artei, de primejdiiile efemerului, autorul întunecatului April (1937) nu reușește decît să-și descopere, uimit, derutat, alte măști, prălungindu-se, astfel, la infinit, spectacolul. Poezia se transformă ea însăși în „mască”. Limbajul poeziei moderne intrînd în „criză”, golindu-se de semnificații, devine doar o semnificație a măștii, un crater stins al reflecției. Masca, prin abstractizarea sentimentelor, prin sintetizarea lor reușește să înlocuiască limbajul rudimentar și să ne înfățișeze o lume. E lumea ei în care lirismul și emoția trec printr-un proces intens de intelectualizare devenind o reflecție a poeziei și a poetului. Masca presupune recitarea, rolul jucat, cuvintele declamate cu patos, un discurs despre viața ei. La Emil Botta recitalul liric se transformă mai totdeauna într-un spectacol cu măști schimbate, dar îndărătul cărora ghicim o față răvășită de spaimă, de cumplite îndoieli, de un nimicitor sarcasm, de reflexe stranii ale unui poet care hamletizează la nesfîrșit. Și atunci poezia se confundă cu viața, cu înfățișările ei. Teatralizarea poeziei — în fond, a existenței — anunță de fiecare dată un nou rol, o nouă mască, o posibilă dedublare. Măștile poetului cresc pe măsură ce confesiunea se metamorfozează în poezie. Poemul Domnul amărăciune este începutul unei panorame a desertăciunilor unde ideea de spectacol, de carnaval liric însumează și pe aceea de destin ironizat, persiflat. Replicile sint aruncate cu adresa precisă și nu cruță pe nimeni, dar mai ales pe ciudatul prinț „Negru de tristețe, tristețe-i sortit”.

O mască apare cu insistență: a dragostei. Erosul nu este nici vitalist și nici sensual, teluric, ca în poezia lui Tudor Arghezi, ci mai degrabă e un efect straniu al unui coșmar care se repetă. Reflecțiile amare, rememorările lucide, înălțură beția simțurilor. Nu e vorba de o relație erotică mult așteptată, de o ceremonie a ei sau de o inițiere, de un ritual sacru, ci de o neobișnuită halucinație de unde nu absentează masca, arhetipul, cenușa învechită a cunoașterii. Frumusețea poeziei stă în teatralizarea dramatic-ironică a tinereții inocente a sentimentelor, în paradoxalul miraj erotic: „Ce departe ești, întunecata mea iubită, / prin pereții odăii te văd ca prin sită, / și te-aud chemîndu-mă ca din altă planetă / și-mi scrii poezii pe obra-

zul de cretă. // E posibil, e posibil oare să nu pot muri, / să-ți aud vocea suind treapta nopții, coborînd în zi, / să mă ridic din pat ca o stafie, ca marinarul de veghe, / să te zăresc în somn de la o mie de leghe? // Da, e posibil, întunecatul meu iubit, / să mă auzi cîntînd chiar cînd voi fi murit, / să mă vezi aieve în cereasca oglindă, / și în părul meu stele să se stingă și să se aprindă. // Dar să nu te superi dacă sărutul meu va fi rece, / dacă dragostea mea ca un frig o să te sece, / dacă îmbrățișarea mea te va face să suferi / aducîndu-ți aminte, nu, să nu te superi”. Altfel, „Iubita mea și-a gravat numele pe nisip / pentru ca Dumnezeu să-l poată citi”. Momentele de pură și neîndoielnică libertate interioară, de înaltă visare, de refuz al măștii, se transformă în cele din urmă în reflecții despre timp, despre moarte.

Măștile poetului reflectă mai totdeauna un destin tragic, o experiență a melancoliei. Peste fața poetului curge mereu și neliniștit un „riu de tristețe”, iar sufletul îi plutește „peste somnul greu de păcate”. O vină reală și una imaginată mîhnesc cu nedumerire chipul de magistrat „bufon” al poetului-actor. În spatele fiecărui vers se aude un plîns înăbușit. Hamletismul lui Emil Botta nu este un discurs, o paradă de vorbe, și nici un delir afectat, ci e un dramatic dialog cu existența. Poetul e cel mai teribil actor al vieții și cel mai statornic amant al poeziei. Masca e de neconfundat: „obrazul ca varul și vocea de plîns năruit / și (cu) o viață ca o casă părăsită”. Poezia se naște, ca și existența, dintr-o continuă interogație: „Oare ce mi-a scris pe frunte afurisitul destin / cu litere fine, cu o pană de venin? / Am întregat savanții lumii cu fețe de iască, / dar nici unul n-a știut să-mi citească. / Fruntea e o taină gravă pe care abia o port, / ochii în flăcări stau mărturie că încă nu-s mort, / și miinile visînd nebunește prin viață / mă apropie de liman, de o ceață. // Ce se vede acolo ca noaptea care se naște? / E moartea care te scrutează și te recunceaște. / Ea șterge scrisul de pe frunte cu un burete / și pleacă apoi trîntind ușile de perete”. Poetul e mereu în căutarea vieții, adică a poeziei, a aventurii: „Trecînd prin locul acela sălbatic, voi murmura: / „Unde e viața mea, unde e viața?” / Copacii, ca frații, se vor apleca peste mine / și o mierlă-mi va șopti: „Nu ți-e rusine să plîngi, nu ți-e rusine?” // Noaptea vrăjîtă va străluci ca brațul iubitei mele, / pumnalul singurătății mă va străpunge pînă la os, pînă-n plăsele. / Și eu, beat de jale, orbit, voi striga: / „Unde e viața mea, unde e viața mea?” // Tirziu am să pun urechea la pămînt, / am să aud un vuiet ca o ciocnire de trenuri. Și-apoi un cînt / și o voce suavă care să mă alinte ca o ghioagă, ca un bici: / „Sint aici, sint aici, sint aici!” / Metamorfoza măștilor este condiționată de rolul pe care îl joacă ciudatul personaj de carnaval: „Iată ora metamorfozelor: / îmbrăca-voi ale nopții strale, / un opac în opacitate. / Rinjiți, colegii mei, cu dinții voștri albi, / cînd copacii mi-or spune: „Majestate!” // Lupii să nu-mi sfîșie veșmîntul, / corbule, dă-mi pace. / Să se astîmpere molatecul vînt, / cu miniștri ca el n-am ce face. // Priculi-

ciul, / să lase biciul. / Și inima sus! / Înălțarea! / Ducă-se duhul asfodelor / la ruginosul scaun al stelelor”.

Emil Botta este un lucid care întrebă înțează pînă la saturație paradoxul liric, replica șocantă, neliniștitoare. E o modalitate de a semnifica a măștii. Măștile din textele poetului nu spun atît de mult la lectură; văzute, devenind personaje, circulînd, manifestîndu-se, ele ne dau brusc senzația că poezia s-a teatralizat, a devenit un fascinant spectacol al ei. Masca eliberează pe poet de obsesii, de constrîngeri, îi dă impresia că și-a redescoperit ființa cea mai profundă, că navighează spre un drum al liniștei și extazului. Masca mai înseamnă și posesiune, dar și evadare din neliniștile eului, o ieșire. Ea relevă o viață sensibilizată la extrem, ferită de banalizare și de anonimat. Masca reprezintă esența, visul, dublul. Metamorfozele măștilor simbolizează o reîntoarcere spre esențial. O mască este o idee, un simbol al evenimentului. Viața măștii nu poate fi întreruptă fiindcă deghizarea e un semn al longevității, al eternului. Prin mască personajul anulează anonimatul, poezia devenind o iluminare. Existența măștii e posibilă de la nivelul privirii: „Ochiule, nu mă mai vezi? Cuvintele poetului ies dintr-o „gură de iad căreia îi e sete mereu”. Intreaga ființă a poetului e cuprinsă de patima creației, de chinul ei înfricoșător: „Hohotul meu va forma o piramidă a disperării / și Dumnezeu în persoană veni-va să-mi aline pătîmirea”. Poetul e „înecat în suspine” și e un veșnic crucificat al durerii. Emil Botta e un romantic, un damnat. Uneori, dintr-o formă a descătușării, masca devine ea însăși o obsesie, un semn al neiertător al dublului: „Desprins din oglînză, mă privește / un ins cu ochii umezi și proști. / Indurerat oțez din adînc: tu nu mă cunoști!”. Limbajul liric, ironic, persiflant se teatralizează în raport cu intensitatea vieții declamate. Punerea în scenă a poeziei, latura ei teatrală este făcută de un personaj care nu are vocația lamentării, ci pe aceea a „cinismului”, a tristeții contemplate.

Poezia devine tot mai mult un veritabil recital demonic. Și, de fapt, ea nu se mai poate desprinde de masca poetului. Se confundă cu ea, trăiește prin ea, devine o realitate neputabilă a ei. Spectacolul, masca, ciudatul și neliniștitul personaj, toate exprimă o voință de a rememora și justifica viața prin deghizările versului. Arta de a încena, de a construi e la Emil Botta o formă de a dirija o piesă arhicunoscută: „Elita luase loc la parter / și proștii sus, aproape de cer. / În lojă stătea o întimplare cam abătută / și un năprasnic destin în mare fînul. / Un dezastru tare cit zece / tot spera că totul va trece. / Un naufragiu dormita în fotoliu / și înfășurat în linfoliu. / O răceală vagabonda prin sală. / O inocență / strălucia printr-o totală absență. / Piesa era o răfuială / între virtute și greșală. / Scena era un sanctuar / prin care adevărul trecea foarte rar. / Actorii își îndrugau rolul, / dar, încet îi înghițea nămolul. / În pauze, tăcute aplauze, / la finale, tăcute urale. / Și cînd căzu cortina / toți se întrebau cine poartă vina / și cine-i autorul / care a făptuit omorul, / în cinci acte, cu sete, / ca o crimă pe-ndelete. / Atunci apărură la rampă Ariel / și jerbe de flăcări și anemone / pentru mult prea onorabili „dramatis personae”. / Și această ficțiune, în tuș, în cărbune, / și spectacolul amuzant / au dispărut în neant”.

Recitalul lui Emil Botta este o spovedanie de o tulburătoare verosimilitate care cunoaște suprema izbîndă atunci cînd masca poetului se identifică cu cea a poeziei, a vieții. Este un miracol liric unic poate în poezia românească de la George Bacovia încoace. Dar, înainte de toate, Emil Botta trebuie văzut, ascultat cum își trăiește, cum își joacă viața, poezia. E un spectacol liric în care măștile poetului nu mai pot fi deosebite de cele reale ale omului îndurerat. Emil Botta e un spirit demonic devastat de înfricoșătoare neliniști. Poezia lui e o mască ce te urmărește și de care nu poți scăpa, ca de altfel și de chipul actorului, de neuitat.

Val GHEORGHIU :

„Eva”

ELECTRICITATEA ÎNSEAMNĂ UN PRIMUL RÎND CIVILIZAȚIE

I.R.E. Iași sărbătorește 75 de ani de la înființarea uzinei de electricitate

La început au fost două becuri în fața Teatrului Național, timide deși considerate o minune a tehnicii firșitului de vrac XIX-lea. După aproape 3-4 în fața Universității. Și astăzi, după numai 75 de ani, deci doar o viață de om?

Ați admirat vreodată Iașul noaptea văzută de la Repedeș? Un balaur cu solzi de aur, o imensă vatră de jăleală viu, clipind din mii de zeci de becuri, unele albe, altele gălbui, toate formând o ființă de foc întinsă pe șapte coline. Cine înopăzită sus, pe Dochia Ceahlăului, știe că atunci când cerul e senin Iașul se vede la orizont ca o gură de cupră, dogorind între atâtea albe de foc așezate la gura Moldovei. Căci electricitatea nu mai e azi un lux ci o necesitate a vieții, așa cum o vom găsi prezentă și în cel mai modest cătun, oriunde există viață.

Așa cum Iașul văzut noaptea de pe Repedeș hipnotizează, centrul Moldovei admira din țăriile Ceahlăului și Cîntă. Ți se așterne la picioare harta acestor locuri însoțită cu linii de foc: Roman, Pașcani, Tg. Frumos — Iași, Vaslui... iar între ele sunt o mie de sate ca niște galaxii mai mari și mai mici scurte în mișcare și clipind în picături lăsată pe dealuri. Dar aspectul liric e ceva secundar față de latura practică a electrificării totale, întrucât electricitatea înseamnă în primul rând civilizație. Fără ea sînge care circulează pe rețele n-am avea industria nici agricultura modernă; n-am avea pâine, apă, și lumină; n-am avea confortul urban și căminii în toate satele țării; n-am avea cultură și artă. Într-atît această forță nevăzută dar știută a pătruns în viața noastră de oameni ai secolului XX.

Într-un interviu acordat reporterului nostru anul trecut, șeful ing. Vlad Vasiliu, directorul I.R.E. Iași preciza: — O întrerupere a curentului pentru numai două minute ar însemna pentru producția ieșeană o pierdere de circa 8 milioane lei. Și aceasta referindu-ne doar la

sectorul direct productiv, fără a ține seama de incalculabilele consecințe din activitatea obișnuită.

Și de cele din procesul de fabricație, a ținut să precizeze în continuare tov. ing. Grigorel Dimitriu șeful secției Iași din cadrul I.R.E. — Vă închipuiți ce ar însemna o asemenea întrerupere pentru Fabrica de Antibiotice, de pildă, cu specificul ei. De aceea, am asigurat pentru ea trei surse de alimentare. Răcordarea noastră la rețeaua de 220 Kw înseamnă — între altele — un plus de siguranță privind alimentarea și un plus de forță privind uniformitatea tensională pe rețea, tensiune pe care o controlăm în permanență asemenea unor medici.

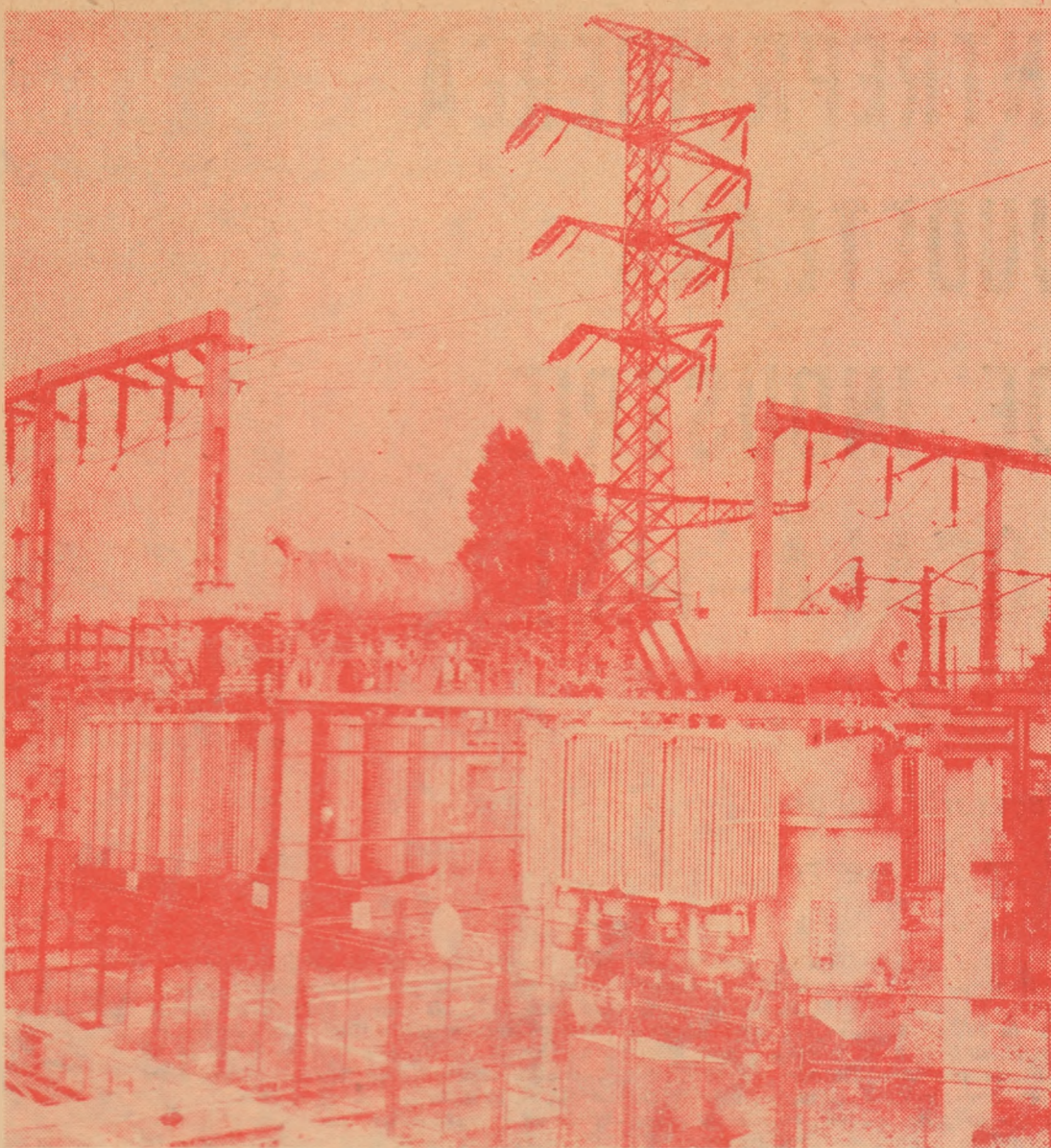
De astăzi, în ziua fiind I.R.E. Iași sărbătorește împlinirea a 75 de ani de la intrarea în funcțiune a primei uzine electrice la Iași, simțim imboldul să ne arătăm nivelul la care a ajuns Iașul, oraș și județ, în materie de electricitate, mai precis ce înseamnă pentru noi această întreprindere care distribuie energia electrică în județul Iași și Vaslui. Bineînțeles că I.R.E. înseamnă în primul rând rețeaua de distribuție, deci stații, transformatoare și întregul sistem de răspîndire, adevărat păienjenis ce îmbracă teritoriul, deci zeci de mii de km. Să nu uităm că în ultimii 10 ani consumul de electricitate pe cap de locuitor a crescut cu 350 la sută iar numărul abonaților cu 345 la sută. Numai în ultimii ani I.R.E. Iași a construit peste 2500 km. rețea, 350 posturi de distribuție, 32.000 instalații la populație.

Și întrucât electricitatea se simte azi la ea acasă atît la oraș cît și la sate, industria urbană n-are viață fără curent dar nici agricultura nu se poate lipsi de ea.

Citeva cifre edificatoare

— Rețeaua electrică a județului Iași atinge în orele de vîrf o putere de 130 megawați, iar cea a județului Vaslui 30. Din această forță peste 60 la sută merge la industria mare.

— În 1974 Secția Iași va

distribui 1.100.000 megawați-oră față de 830.00 în 1973. Or, acest consum din 1973 egalează întreaga producție din 1938 a țării.

Întreprinderea are și o activitate de producție propriuzisă, efectuînd: reparații capitale de linii și instalații, proiecte pentru stații electrice, linii și posturi de transformare, măsurători legate de energia electrică furnizată abonaților. De asemenea, lucrări specifice sectorului energetic ca: electrificări rurale, instalații interioare la abonați, linii electrice de tensiune medie, posturi de transformare.

Jubileul de 75 de ani găsește, deci, Iașul, oraș și județ, în zodia electricității, așa cum de altfel se află întreaga țară angrenată în progres tehnic și civilizație nivel de secol XX.

CONSUM RAȚIONAL

— Ca urmare a reasezării de prețuri în această ramură, consumatorii de energie electrică, pentru a-și realiza indicatorii economici trebuie să utilizeze cît mai rațional energia electrică. Noile prețuri încadrează consumatorii după sursa de furnizare a

energiei electrice din linii electrice, joasă, medie și înaltă tensiune.

Tarifelor cuprinse monom, binom, putere absorbită nediferențiat, diferențiat după ora de consum etc. se efectuează, potrivit regulamentului pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice urmărindu-se realizarea unui consum minim de energie și în condițiile realizării unui minim de putere absorbită la vîrf.

Prin această reglementare, unitățile economice vor produce mai bine, mai repede, mai ieftin.

— Prețul de livrare a energiei electrice pentru iluminat și utilizări casnice nu suferă nici o modificare, el rămîne în vigoare așa cum este fixat în H.C.M. 2763/1968.

Dacă la industrie revine sarcina raționalizării consumului de energie, la fel și consumul casnic trebuie să fie raționalizat.

Pentru realizarea acestei datorii patriotice recomandăm următoarele:

— înlocuirea becurilor incandescente de puteri mari (75—200 w) din lustre și dependințe cu becurile de puteri

mici 25—40 w);

— utilizați iluminatul din locuință, holuri, curți, receptoarele electrocasnice etc. numai pe timpul strict necesar activității;

— utilizați lămpile de masă pentru o iluminare mai bună a locului de lucru;

— nu utilizați radiatoarele sobele și boliere electrice între orele 6,30—10,30 și 17—22 ferindu-vă astfel de amenzi contravenționale;

— pe timp rece renunțați pe cît posibil la funcționarea frigiderului.

Se cunoaște că orice Kilo-wat/oră irosit păgubește economia de energie necesară spre a produce 1,2 kg. oțel în cuptoare electrice, 2,5 kg. fontă de furnal, 1,3 kg aluminiu 7 kg. îngrășăminte complexe 11 kg ciment, 6 kg paste făinoase, 1,5 m.p. țesături finite din lînă.

Ceea ce se impune însă fundamental în acest sens de economisire este desigur conștiința înaltei responsabilități și al datoriei civice care trebuie să fie mai presus de orice. Deci: consum de energie electrică rațional, atît în unitățile publice cît și la domiciliu.

ÎNȚREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE INDUSTRIE LOCALĂ-IAȘI

**Necesarul imediat
și de fiecare zi**

Activitatea diurnă implică o serie de operațiuni pe care le executăm aproape automat, fie acasă fie la locul de muncă. Și la tot pasul ne ajutăm cu unelte, ustensile, obiecte mai mari sau mai mici dar foarte necesare ajutoare în rezolvarea problemelor de existență. În felul acesta fiecare gospodărie, instituție sau întreprindere acumulează un inventar al necesarului imediat și de fiecare zi, solicitat din primele ore ale dimineții și până seara târziu. E o gamă foarte largă și variată de obiecte aparent modeste dar cu atât mai indispensabile traiului. De necesitatea lor îți dai mai bine seama atunci când nu le ai, ca în cazul menajului început — cum se zice — de la mătură și fărăș. Aceste zeci și zeci de scule și obiecte ar putea fi grupate pe necesități diurne, pe încăperile locuinței, pe profesii, pe orice vrei dar cu condiția ca ele să existe.

Să ne închipuim cum ar arăta chiar cea mai modică așezare omenească fără mese, scaune, dulapuri, sobă de gătit, vase, cuiere etc. etc. Apoi să reamintim activitatea fiecăruia dintre noi când întinzi mâna și iei tirbușonul pentru a deschide o sticlă, apuci sifonul, tragi scaunul pliant și te așezi la masă; ori, cauți cheia pentru aragaz, desfaci sacoșă cu cumpărături, așezi vasele la scurs pe suport, torni apă în cazan pentru spălat; sau, în antreu așezi hainele pe cuier, pui pantofii pe suport și admiri ghivecele cu flori din jardineră... În toate cazurile ești înconjurat și servit de către produse ale industriei locale.

Se pare că una din ambițiile întreprinderii județene de industrie locală — Iași e aceea de a se afla cât mai bine reprezentată în circuitul național prin colaborare cu întreprinderi prestigioase și prin pondere la export. E o aspirație firească și realizată cu succes. Dar, principalul ei merit constă în deservirea vieții în toate ipostazele ei, de la limonada răcoritoare până la soba care frige și de la spalierele din beton pentru vie până la tirbușon.

Bineînțeles că articolele de camping fabricate la Iași ajung în R.F.G., Cana-

da, Anglia, Olanda, unde sînt foarte apreciate. E un titlu de mîndrie pentru fabrica de la Bucium. Dar, în ansamblu această întreprindere județeană de industrie locală produce atîtea articole de imediată necesitate încît este prezentă în viața noastră la tot pasul și în orice colțisor al casei noastre. De asemenea, unitățile ei sînt răspindite pe întreaga arie județeană, astfel încît ni se oferă ojei fabricat la Hirleu, mobilă de bucătărie realizată la Pașcani și scaune metalice fabricate la Iași. Așa dar, e întreprinderea noastră cea de toate zilele la serviciile căreia apelăm la tot pasul fiind sau nu de unde provin obiectele ce ne stau în preajmă.

După întrebuințarea lor însă, când te simți îndemnat să aduci mulțumiri celor care au prevenit necesitatea respectivă, oferindu-ți ceva util și bine executat, afli că ai la îndemină un produs executat în unitățile din I.J.I.L.—Iași.

Așadar, apelați cu toată încrederea la întreaga paletă de bunuri de larg consum, prestări de servicii către populație, utilaje realizate în colaborare cu întreprinderi republicane, articole de camping remarcate la export — toate girate de Întreprinderea județeană de Industrie locală — Iași.

**Magazinul de prezentare
în confruntare
cu gusturile
cumpărătorilor**

În piața hălei din municipiul Iași, una din cele mai frecventate zone comerciale ale orașului, se află și Magazinul de

prezentare și desfacere a industriei locale Iași. În această unitate, cumpărătorul cu cele mai diverse preferințe poate găsi o gamă largă de produse industriale executate în fabricile din cadrul întreprinderii județene de industrie locală Iași, cît și al unor întreprinderi de industrie locală din alte județe ale țării.

Astfel ni se oferă o serie de produse din metal realizate de Fabrica de bunuri de larg consum și prelucrări metalice — Iași din cadrul întreprinderii, începînd de la blacheuri și chei de aragaz și terminînd cu cazane de rufe, articole de camping și multe alte produse din metal.

Fabrica mixtă Iași e prezentă în magazin cu o serie de produse de artizanat din sticlă și ceramică, luminări în diverse sortimente, sacoșe din material plastic, cahle teracotă în diverse modele, cît și produse din lemn ca: mese televizor, sofale simple și duble, cuiere hol ș.a.

A treia fabrică din componența întreprinderii, Fabrica mixtă — Pașcani desface prin această unitate de prezentare, mobilă de bucătărie — ca principal produs destinat populației. Dintre acestea amintim garniturile „Nufărul”, „Sanda”, „Diana”, „Norina” etc.

Magazinul industriei locale din județul Iași la care ne referim nu prezintă numai produsele unităților ieșene, ci și ale altor județe, unități cu care se colaborează fructuos. Astfel, industria locală dintr-o serie de județe prezintă consumatorului ieșean produse diverse: cutii pentru alimente, suport pentru ghivece cu flori, tigăi cu coadă de diferite dimensiuni — din județul Bacău; galerii pentru perdele de diferite dimensiuni — județul Buzău; cazane pentru rufe de diferite mărimi — județul Constanța; pompe din tablă pentru petrol, deschizător sticle, tirbușon cu deschizător — județul Satu-Mare; sacoșe și serviete din p.v.c., ghiozdane — grădinișă, perne scaun — județul Ilfov; stropitori pentru

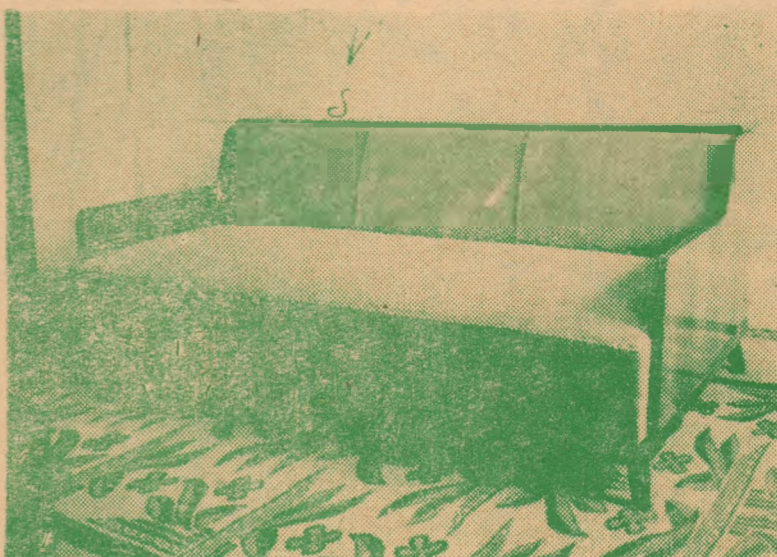
grădină, bidon-petrol, pînii, rășină de lapte — județul Botoșani.

De relevant faptul că în condițiile actualității, această unitate de prezentare și desfacere joacă un mare rol în ce privește sondarea gustului torului pentru produse noi.

În ultima perioadă au fost expuse în această unitate o serie de produse s-au bucurat de aprecieri elocvente din partea consumatorilor. Dintre acestea amintim: sifonul metalic de 5 litri, suporturile pentru scaune, și cele pentru încălziminte, scaunele destinate pescarilor, cutiile de sirmă pentru păstrirea Celor interesați li se pun la dispoziție rafturile pentru cămară din metalice, ușor montabile, practice pentru baie ca și alte produse gospodăresc. Nici automobilul fost uități de creatorii de noi accesorii utile celor ce îndrăgesc riscul pot îmbogăți inventarul bilului. În categoria acestora se numără bara de remorcare alcătuită din metal, păstrare într-o husă de protecție în portbagajul mașinii; pene pentru blocarea roților, pozitivul pentru depresarea amperlivierelor și pompa de picior pentru flat amvelopele — accesorii utile tuturor automobilistilor.

Toate aceste produse, create în condițiile întreprinderii și expuse în magazinul industriei locale au reușit să dea de laudă pentru ingeniozitatea și ritul lor practic. Acum, organelor noastre urmează să manifeste activitate. La contractarea lor se va lua în considerare gura posibilitatea organizării producției de serie, eficientă pentru prezentare.

Ca unitate de contact pentru publicul consumator, magazinul de prezentare și desfacere al industriei locale constituie un instrument util și necesar creatorii din acest domeniu, cît și pentru orientarea producției — în general.

tori, si-
 ia spe-
 prezentare
 in ceea
 ampără-
 tsel, in
 ceas-
 oi care
 ase din
 e amin-
 ardinie-
 se, ca
 ele pli-
 in pla-
 rtofilor.
 spozitie
 emente
 ele cu-
 tuse de
 i nu au
 i. Cite-
 desc tu-
 automo-
 inscriu:
 trei ele-
 protecție
 in lemn
 r; dis-
 lopelor.
 ru um-
 spensa-

protec-
 maga-
 cuvini-
 și spi-
 comer-
 și soli-
 se asi-
 ei pro-
 între-
 ent cu
 de pre-
 locale,
 pentru
 stitate
 între-

Palul innobilat de Fălticeni o mândrie a Țării de sus

Există anumite norme de estimare a masei lemnoase din copacii aflați încă în picioare. Bineînțeles că aceste norme nu țin seama de ceea ce silvicultorii consideră deșeuri: crengi, cioate, scorburi etc. Rostind cuvântul deșeu: te gîndești la inutil, ceva similar cu rumegușul rămas de la gatere. Or, tocmai aceste deșeuri sînt cele care descind în aria Fabricii de pal — Fălticeni, furnizînd materia primă pentru uriașele locitoare și așchietoare. Ai impresia că o adevărată armată înaintează ordonat spre halele de prelucrare, aducînd miresme de codri și forme contorsionate. La Fălticeni se descarcă tot ceea ce n-a primit viza de intrare în fabricile obișnuite de prelucrare a lemnului, de la buturugă pînă la crengi; în plus ceea ce industrializarea lemnului obișnuia a considera gunoi: rumeguș, surcele, lobde crăpate etc. — deci resturile celorlalte consumatoare de lemn. Și vin în cantități mari întrucît ne aflăm, cum ne informează tov. ing. Vasile Constantinescu, directorul întreprinderii, la cea mai importantă unitate de acest profil din țară.

— Nu numai că are cea mai mare linie de fabricație din țară, iar Fălticeni valorifică la un nivel superior cele peste 70.000 tone de lemn care intră anual fiind fabrica de pal care realizează cei mai mari indici de plan și financiar pe specialitate, precizează tov. ing. Constantinescu. E o fabrică total automatizată, dotată cu cele mai moderne utilaje în specialitate, aduse din 5 țări, la care trebuie adăugată contribuția tehnică românească. Sînt mașini de înaltă precizie care utilizează măsurători de izotopi radioactivi cu toleran-

ță de microni, adevărate pietre de cercare pentru oamenii noștri.

— Și care, judecînd după rezultate, se descurcă bine?

— Ca să nu coborim prea mult, în luna aprilie planul a fost depășit cu circa 35.000 m.p. de pal.

— Intrucît ne aflăm în perimetrul agrosilvic aceasta ar însemna 3 hectare jumătate acoperite cu pal innobilat?

— Da. Bineînțeles, peste cele 60 de hectare obligatorii.

Așadar, fabrica de la marginea de sud a Fălticeniilor ne oferă moșii de pal de cea mai superioară calitate, transfor-

mabilă în altele lucruri frumoase. Fiind o fabrică automatizată, dacă raportăm producția la oameni, ar însemna că anual fiecare membru al harnicului colectiv acoperă cu pal suprafața de un hectar. În adevăr, e ceva!

— Acordat la modernizarea fabricii, colectivul tehnic de conducere e restrîns; ing. Gh. Susianu șeful secției Pal și ing. Titus Obreja, șeful secției Mobilă și Innobilare, secundîndu-l pe director.

— Oamenii de la Pal, ne spune tov. Gh. Corceanu, secretarul organizației de

partid, deși sînt localnici (Fălticeni și satele din jur) și au fost calificați într-un timp record, și-au însușit tehnica aparatajului și ne putem mîndri astăzi cu maiștri și muncitori de un nivel profesional remarcabil. Nu e ușor să te afli la pupitrul de comandă al unei linii automate care include peste 15.000 de contacte. Sîntem o fabrică tînără (doi ani de la intrarea în funcțiune), media de vîrstă a oamenilor e la această oră 23—24 de ani. Cu toate acestea, ne-am impus ca o întreprindere serioasă cu pondere în economia suceveana, un ferment al vieții economice din „tîrgul lui Sadoveanu”.

Și intrucît vorbim de oameni, să consemnăm părerea tov. maistru mecanic *Lucanu Haralamb*:

— Sînt aici de la prima apăsare pe butoanele de comandă și cunosc fabrica destul de bine, deși e o instalație complexă. Am 29 de ani, soția mea Natalia e chimistă la laborator. Ne aflăm într-o unitate în care suverană e mecanica întrucît totul e automatizat. Omul supraveghează și comandă, iar mașinile execută. E o fabrică în flux continuu, minunată dar pretențioasă. Are utilaje enorme, precum tocătoarele, presele, transportoarele, lifturile, dar ele sînt manevrate în condiții moderne, prin simpla utilizare a manetelor și butoanelor. Munca cea grea, deci, nu e a manevrării, ci a întreținerii utilajelor, operație căreia ne dedicăm zi și noapte.

Mai întii o enormă moară, în care intră tot ce strîmbă-lemn e modelat în codri și iese fîină cernută prin tot felul de ciururi cu mișcări ciudate. Urmează uscarea în tuneluri cu aer cald, mergînd pînă la 70 de grade, realizarea mixturii cu clei și alte substanțe și apoi sule de metri parcurși în procesul de configurare a benzii ce fuge către uriașă presă... Totul decurge nevăzut, doar auzit, în recipiente închise, pînă ce, în fine, riul cafeniu al palului brut iese la lumină și intră la ferestrăul automat, care secționează viitoarele plăci. Benzi rulante, lifturi ce stivuiesc ordonat această materie primă ce urmează a fi innobilată și apoi hala mașinilor cu gabarit mai redus, răspîndind arome plăcute. Aici se produce spăcluirea, emailarea, texturarea, șlefuirea și alte operații pînă ce placa se transformă într-un poem al culorilor.

Ce produce întreprinderea?

— Pal de toate categoriile, adică plăci de pal emailat, simplu și pal texturat în toate nuanțele: nuc, paltin, furnir exotic etc. În plăcile finisate tremură ape ce cîntă frumusețea naturală a lemnului, cu fibra surprinsă în secțiune și nuanțe, de la gris pînă la roz și de la nucul somnoros pînă la paltinul aproape alb.

Acest pal innobilat merge parte la Fabrica de mobilă din Fălticeni pentru vestitele garnituri de bucătărie, parte la o serie de fabrici din țară, începînd cu Suceava, unde se realizează mobilă pentru camere de tineret, hoteluri, birouri publice etc.

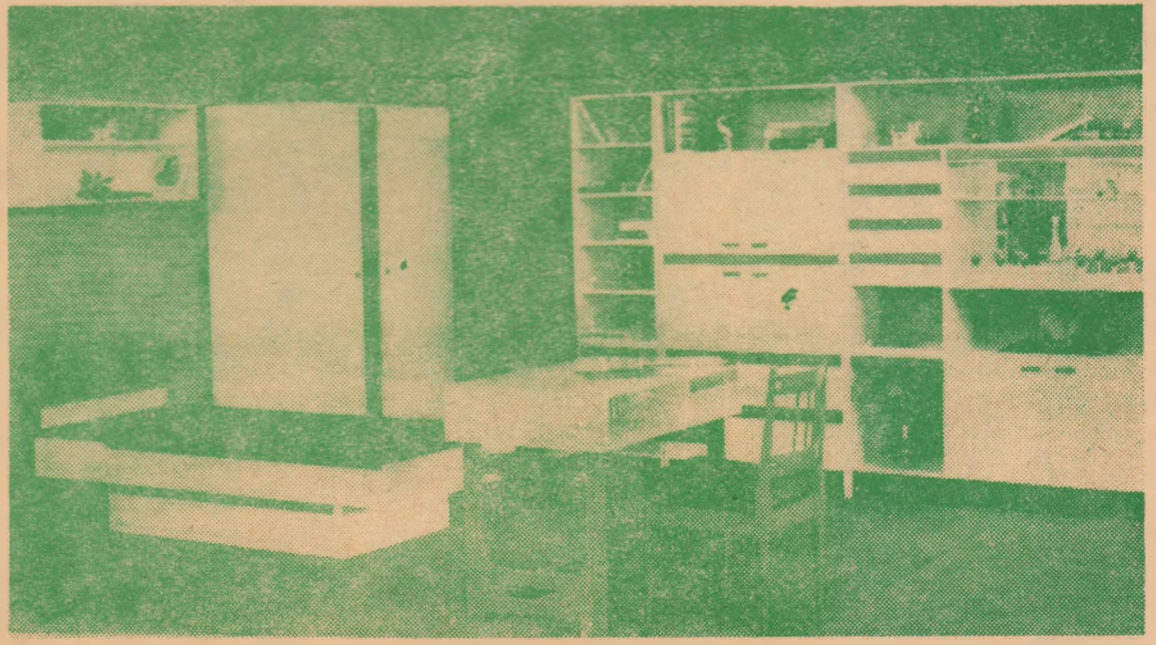
De altfel, acest pal produs la Fălticeni a pătruns în ațîtea domenii, de la chioșcul de răcoritoare, stîngheaua de magazin, biroul directorial și pînă la mobila cea mai pretențioasă, încît e un prieten al tuturor.

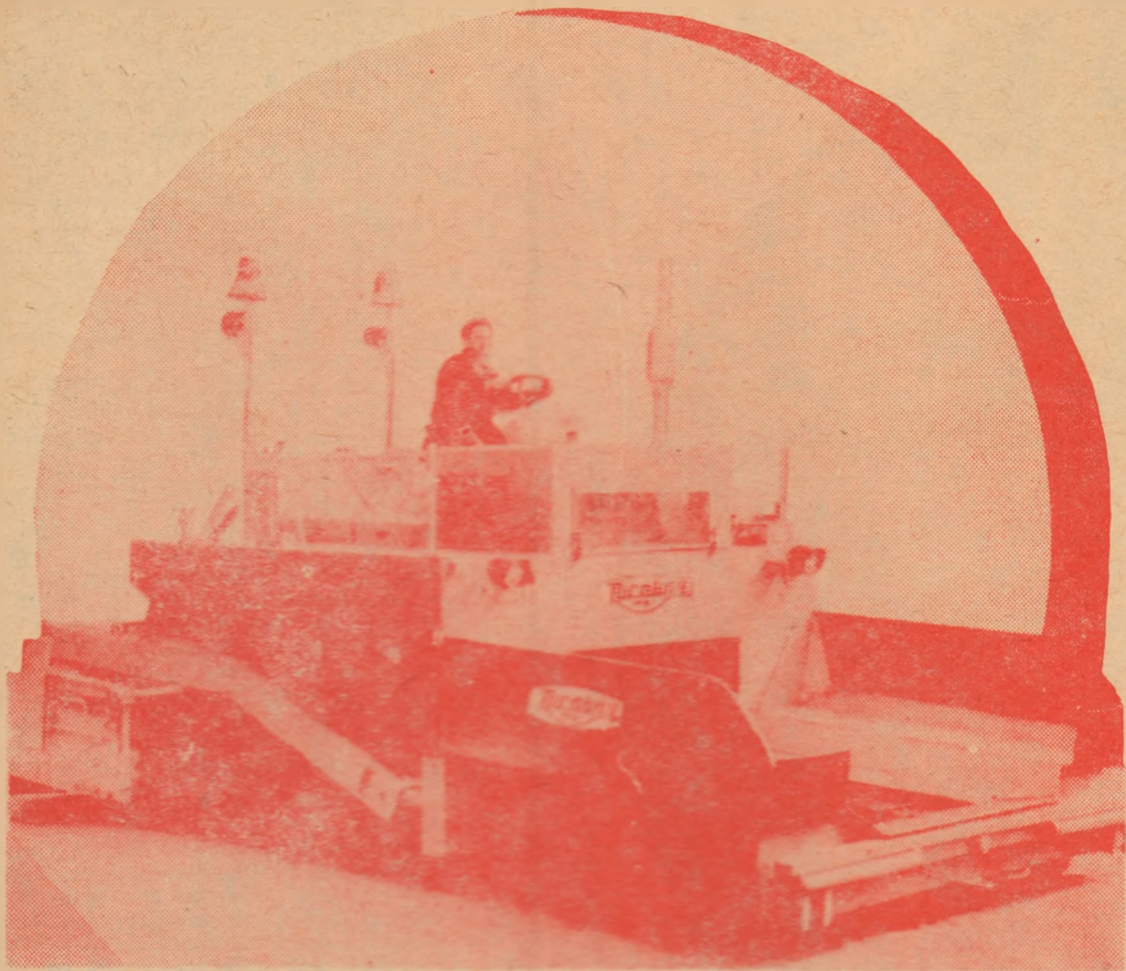
De ce?

— Fiindcă e elegant, modern, rezistent, se întreține lesne și creează o ambianță plăcută, fiind materialul cel mai solicitat chiar și în construcții.

În felul acesta, palul innobilat răzbu-nă umilința acelor deșeuri rămase în codri după plecarea trunchiurilor și valorifică la cel mai superior mod posibil masa lemnoasă a țării.

RED.

ÎNTEPRINDERE MECANICĂ „NICOLINA” IAȘI

Adunarea generală a oamenilor muncii din această întreprindere a analizat cu mare competență modul de realizare a indicatorilor de plan pe anul 1973, precum și sarcinile de plan pe a-

niul 1974, cât și de a păstra un al cincinalului 1971—1975. Deciziunile au avut ca rezultat îmbunătățirea activității de producție, îndeplinirea sarcinilor de plan, îmbunătățirea condițiilor de muncă,

de educare socialistă a salariaților, în lumina ideilor și principiilor cuprinse în programul elaborat de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie, privind îmbunătățirea activității tehnologi-

ce, ridicarea nivelului general al cunoașterii, așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste. Un accent deosebit s-a pus pe ridicarea continuă a calității produselor, îmbunătățirea ritmicității producției, valorificarea unor noi rezerve, îmbunătățirea coeficientului de schimb, reducerea cheltuielilor materiale, perfecționarea pregătirii profesionale, îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Făcând un scurt bilanț al activității întreprinderii pe perioada 1971—1974, se constată că volumul producției este în continuă creștere, iar în final va conduce la realizarea planului înainte de termen. Creșterea producției an de an, a fost posibilă prin înzestrarea cu noi mașini și utilaje de mare productivitate, cât și prin crearea de noi capacități de producție.

Schimbarea profilului la această întreprindere, a pus și pune încă probleme în fața colectivului, atât în ceea ce privește însușirea tehnologiei pentru produsele noi cât și pentru modernizarea celor existente. Planul tehnic pe anul 1974 a fost analizat la valoarea posibilităților reale, ținând seama de cerințele beneficiarilor și preferințele lor față de unele produse.

Dintre produsele prevăzute în planul tehnic pe anul 1974 pentru asimilație și modernizare, prezentăm mai jos următoarele:

— Echipamente buldozer pe pneuri de 180 CP., în afara echipamentelor buldozer montate pe tractor S 651 și S 1500, ce se livrează actualmente atât pe piața internă cât și pe cea externă.

— Echipament scarificator pe tractor cu șenile de 180 CP. (S 1800) — în afara echipamentelor scarificator montate pe tractor S 651 și S 1500 ce se livrează, de asemenea, pe piața internă și externă.

— Instalație transportabilă pentru pregătirea amestecurilor asfaltice capacitate 30—40 t/h, cu o mare utilizare pe șantierele de construcții drumuri, datorită productivității sporite, cât și calității superioare a amestecurilor asfaltice, prevăzute pentru modernizare.

— Centralele automate de beton de 60 000 m.c. și centralele semiautomate de 30 000 m.c./an, au fost prevăzute în planul tehnic pentru îmbunătățiri.

— În planul tehnic e prevăzută, de asemenea, centrala de beton cu 2 betoniere a 750 l fiecare lucrând alternativ 45 m.c./h.

Complet automatizată, cu o productivitate sporită, fiind situată la nivelul actual al tehnicii moderne.

Am enumerat numai câteva produse prevăzute în planul tehnic, deoarece întreprinderea prin schimbarea profilului, trebuie să asigure în anul viitor o producție diversificată, iar produsele noi să obțină volumul cel mai mare al producției ce se va realiza.

În curând, 10 ani

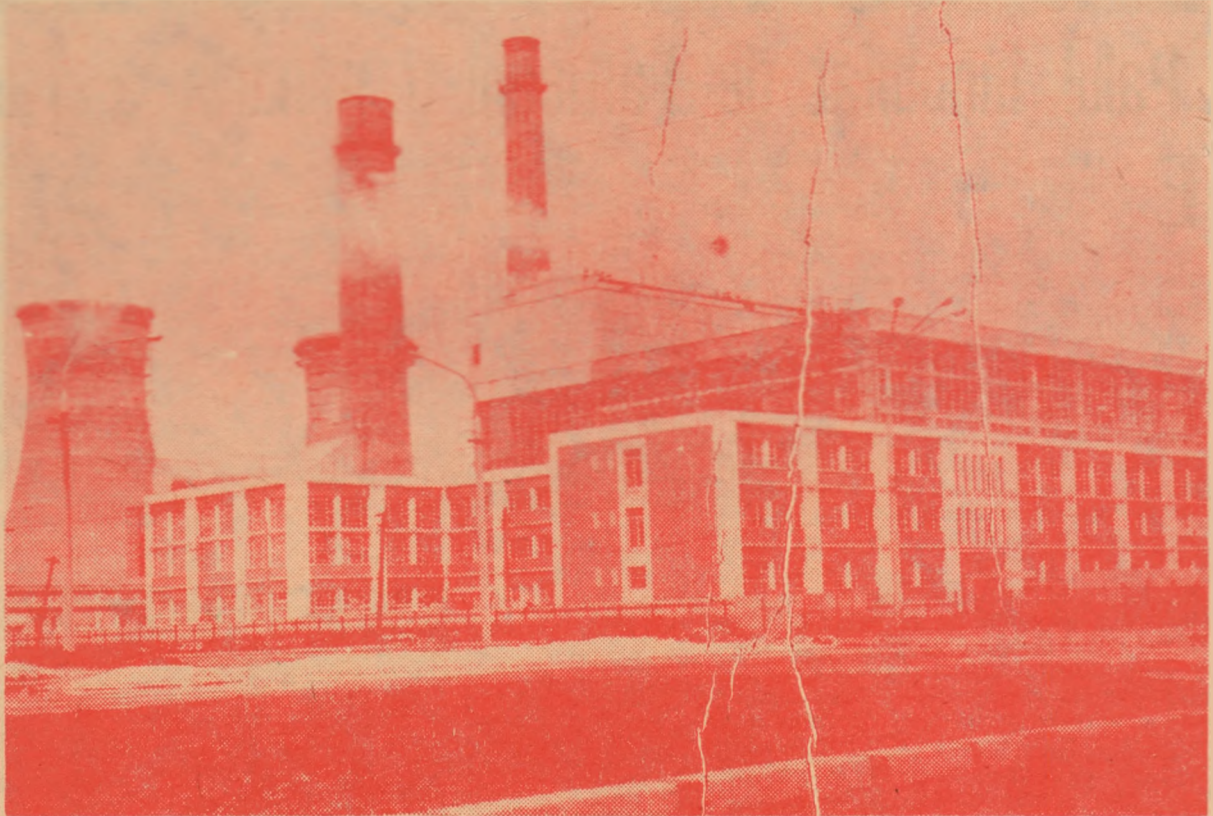
centrala electrică de termoficare Iași

Firește, dezvoltarea întreprinderii de rețele electrice — Iași este și a Centralei Electrice de Termoficare, binecunoscută de ieșeni, C.E.T. din str. Tâmpa 21, adică acea masivă uzină cu turnurile uriașe și răcitoare concepute din inima platformei industriale. Desigur, nu întâmplător C.E.T. a fost amplasată acolo unde se află, deoarece de respirația ei fierbinte beneficiază majoritatea uzinelor din zonă, începând cu TEROM-ul. Această energie termică e tot atât de necesară producției și vieții ca și cea electrică, ambele mergând mână în mână într-alt înalt C.E.T. produce anual și circa 100 de megavați, forță pe care o pune la dispoziția consorei sale I.R.E. Iași. O parte din această producție rezultată din hărnicia vaporilor de apă puși la muncă dublă intră în sistemul național pe liniile de 110 kv, iar alta direct la consumatori, pe linii de 6 kv. Bineînțeles că reglementarea distribuției aparține I.R.E.-ului. În felul acesta C.E.T. Iași se întâlnește pe ca-

lău cu centrala de la Borzești, care trimite lumina de-a lungul și de-a lăsat Moidoșes. Că nu e vorba de o activitate secundară ar putea fi citat faptul că se lucrează la extinderea capacității începând din anul viitor cu încă 50 de megavați. Or, această creștere a producției consolidează și mai mult legătura dintre I.R.E. Iași care sărbătorește în această săptămână împlinirea a 75 de ani de la intrarea în funcțiune a primei surse electrice din Iași și C.E.T. — Iași, întreprindere ce va împlini în luna septembrie 10 ani de la primele unități de energie termică născute la Iași.

— În ce se măsoară această energie?

— În kilocalorii, gigacalorii, megacalorii și — în fine — teracalorii, toate luate din sistemul M.K.S. Uzina ieșeană produce anual circa 2 000 teracalorii sau 200 000 gigacalorii, respectiv 200 000 000 000 kilocalorii, fiind una din cele mai mari din Moldova, după Borzești și Brăila. E

o energie uriașă acumulată în apa înfierbîntată la peste 100 de grade și sub o presiune de 10—15 atmosfere din cazane, energie care domină cea mai mare parte a orașului. E vorba de un sistem de circulație care trece pe sub picioarele noastre și ne aduce căldură în fabrici, în instituții, în locuințe, o rețea anonimă ca și munca oamenilor de la C.E.T.

La această sărbătoare a electricității să ne oprim și asupra semnificației pentru Iașul contemporan a treptelor pe care le

urcă rețeaua de energie termică: mai întâi platforma industrială și cartierele din jur; apoi Tătărași, prima escaladă a promontoriului deluros; în fine, Piața Unirii — Casa tineretului a doua treaptă de urcuș și de îmbrățișare a centrului urbanistic.

De asemenea, să omagiem munca aspră a celor vreo 700 de oameni — muncitori, tehnicieni, ingineri — care zi și noapte lucrează în condiții grele, la temperaturi înalte și în trepidația motoarelor uriașe, izolați cu antițoanuri, răcoriți prin toate mijloacele,

pentru ca Iașul să aibă tot timpul lumină și căldură. Datorită spiritului novator al specialiștilor noștri C.E.T. Iași a fost dotat în prima etapă cu utilaje realizate în cooperare cu R. P. Ungaria, dar în etapele II și III cu mașini de fabricație integral românească (Reșița, Vulcan etc.).

Așadar, la jubileul I.R.E. Iași să cinstim deopotrivă ceea ce se realizează la C.E.T. Iași și să mulțumim celor care veghează în puternica uzină și pe întregul sistem de transmitere a respirației ei fierbinți.

Grafică picturală:

VAL GHEORGHIU

Plecând poate de la mult citata părere a lui Michelangelo că „știința desenului sau a liniei este esența oricărui fel de reprezentare”, am putea fi ademiniți a confunda grafica, acest gen distinct al artelor plastice, cu desenul. Că poate fi așa, o confirmă oarecum și pledoaria de acum vreo doi ani din revista „Arta” (nr. 5-1972), care, spre a ne convinge că ne aflăm într-o vreme a graficii, scrie: „De n-am cita decât invazia liniei funcționale implicată în sistemele signalactice, de n-am admite decât prestația liniaturii de tip ingineresc implicată în artă și încă am avea un temei pentru această afirmație”.

Alături de alți pictori contemporani, Val Gheorghiu ne propune o grafică ce nu se sprijină pe linie, o grafică ce nu poate fi citită asemenea scriiturii; el reface drumul picturii coborând către geneza culorilor, mai precis la hotarul dintre intineric și lumină. De aceea, nu găsește nimeriți a apela la fixitatea liniei care oricât de sinuoasă ar fi, înseamnă totuși o precizie, ci lasă ca ea să fie ghicidă din vibrarea ușor înșelătoare a luminii. Astfel, Val Gheorghiu ne convinge că alb-negrul poate sugera o cromatică născută din raporturile sensibile stabilite între suprafețele din cadru și am văzătorul intensușuși luminării lor. El nu se vrea însă cronicar al unei anumite aru de referință, dar nici nu vizează jantasticu, ci apelând la câteva elemente de bază, ne aescrive aproupe uter ar anumite stări psinice. O face simplu, fără gestică de amplouare, urnun-au-și cu fidelitate propriu-i gânduri, așu cum scrutorul transferă în personaje cte ceva din eul său. Aștel, pictorul nu se dezvăluie drept un om al cimpului cu ierburii peste care luna se plimbă într-o caleașcă vetustă, ojerinau-ne gumeașă cind un alb condur de damă, cind un suport pentru cupa rivnită. E o modalitate de a anula supremația cerului, in-fracinându-l cu ierburile din golful liniștii aspre, cu dealurile pe care lumina se prelinge calmă; o încercare de a urca în cimpul norilor carnașia fetei cu păr de iarbă și alburi de lună; totodată e o pornire de a crea un cadru propriu notașiiilor de pictor, nu de desenator, păstrind anume elementele primordiale spre a asigura continuitatea. De altfel, Val Gheorghiu manifestă voluptatea de a reveni cu obstinație asupra unor teme și piese componente, ambișios să le ducă tot mai aproape de perfecțiune. De aici și impresia că, de fapt, vezi un singur tablou în care elementele au o legătură logică; această legătură o reprezintă autorul. E un fel de gimnastică a spiritului și a minții de a obține expresivitatea semnificativului redus la minimum necesar, un laconism grafic ce amintește darul făranelui român de a concentra narațiunea în zicală.

Penru a se exprima cit mai apropiat de sensibilitatea sa, Val Gheorghiu pleacă de la pulberea de grafit și ajunge la gingășia liniei născută din tremurul luminii. E o linie de borangic, parcă nici nu e linie ci o întâmplătoare și efemeră orđonare a granulelor pentru a puncta, în treacăt, sensul momentului ales (umilirea limgă somptuoșitate cromatică a Voroneșului, sfidarea argintului selenar de către pantoful alb ieșit deasupra ierbii, provocătoarea voluptate a frumuseții terestre în noaptea de beteală, pilpăirea în pervazul lunii a potirului spre care rivnește omenirea). Și întru cit pictorul trebuie să simtă, agrest, materia pe care o manipulează, e firesc să-și estompeze umbrele și penumbrele cu degetul, supunând astfel cit mai exact pulberea de intineric. El pretinde că ne oferă grafică dar de fapt e pictură cu ierburii de un verde aspru, cu lumină somnolent-gălbuiie și cu pămînt în ocruuri spuzite.

Și pe fiecare lucrare rămîne distinctă și irepetabilă amprenta degetului care a căutat lumină în noaptea indecisă a simplului creion negru.

Aurel LEON

A semeni soarelui dintr-o zi de vară, reflectorul central al scenei privește dincolo de zenitul stagiunii, coborîndu-și treptat lumina spre ultima ridicare de cortină. Considerînd că e punctul strategic cel mai favorabil pentru succinte considerații privind repertoriul acestei stagiuni judecat în ansamblu și unele punctări privind vitoarele premiere, am propus directorilor de teatre din Moldova să ne răspundă la întrebările de mai sus.

Teatrul Național „V. Alecsandri” — Iași:

Înainte titlurilor din repertoriu, mîndria noastră rezidă în calitatea colectivului care, văzînd sediul transformat în șantier, a făcut șantier activ și din săliile de repetiții reușind, deși în condiții grele, să ofere publicului nouă premiere. Din respect pentru prestigiul acestei instituții și din dragoste pentru semnificațiile majore ale anului în care ne aflăm, n-am cruțat nici un efort pentru a realiza spectacole de o ținută remarcabilă, cu care — de altfel — vom reveni în toamnă pe draga noastră scenă de acasă. E vorba de „Istoria ieroglică”, „Poveste de iarnă”, „Dona Rospita”, și „Simbătă la Veritas”.

Cea mai apropiată premieră e „Într-o singură seară” de I. Naghiu (regia Cătălina Buzoianu, scenografia Mihai Mădescu) cu care, de altfel, ne vom prezenta și la Festivalul dramaturgiei originale. Va urma interesanta dramatizare după „Insemnările unui nebun” de Gogol (regia B. Barash) cu Dionisie Vitcu în unicul rol al piesei. La orizont se întrevide „Heidelbergul de altă dată”.

Teatrul Tineretului — P. Neamț:

Tocmai am încheiat „Zilele Teatrului Tineretului”, acțiune gîndită ca o amplă confruntare cu publicul în cinstea celei de a XXX-a aniversări a Eliberării și a Congresului al XI-lea al P.C.R. În cele 10 zile (9—19 mai crt.) au fost trecute în revistă spectacole din ultimile stagiuni, ca „Harap alb”, „Dragostea noastră”, „Buna noapte nechema-tă”, „Peer Gynt”, „Zigger-Zagger”, „I-nimă rece”... la sediul și în județ. De asemenea, au avut loc o antologie a

NOUȚĂȚI DISCOGRAFICE

Imbinînd activitatea didactică, în Conservatorul „G. Dima” din Cluj, cu cea creatoare, Albert Markos și Wilhelm Damian se prezintă publicului cu discul ECE 0819, recent dat la iveală de Electrecord, cu cîte una din lucrările reprezentative: Simfonia concertantă pentru cvintet de suflători, două orchestre de coarde și percuție și Concertul pentru oboi și orchestră.

● Apărut cu zece ani în urmă după Cvartetul pentru flaut, Concertul pentru vioară și orchestră, Dublul concert pentru vioară, violoncel și orchestră, simfonia Per prospera ad libertatem, lucrarea concertantă a compozitorului clujean reprezintă una din paginile reprezentative pentru muzica românească de după Eliberare și constituie o sinteză de asimilare a cîntecului popular românesc și maghiar într-o arhitectonică clasică.

● Datînd din aceeași perioadă cu lucrarea colegului său de conservator, Concertul pentru oboi și orchestră al lui Wilhelm Damian se naște în contextul climatului în care compozitorul a dat la iveală celelalte lucrări concertante cit și opera Capcana inspirată din lupta poporului nostru pentru eliberarea de sub dominația fascistă. Profesor de orchestrație, autor al unui tratat de teoria instrumentelor, Wilhelm Damian caută, în lucrarea prezentată de disc, noi resurse expresive ale instrumentelor și mai ales ale instrumentului solo. Oboistul Martin Szovérdi, solist al Concertului, învingînd dificultățile tehnice, oferă partiturii coloritul specific subliniat și de acompaniamentul orchestrei simfonice al Filarmonicii din Cluj, interpretă și a Simfoniei concertante a lui Albert Markos. Dirijorii celor două lucrări sînt Mircea Cristescu și Paul Popescu.

Vasile VASILE

expoziții

Originale tapiserii

Vizitînd expoziția deschisă de Lena Constante la Galerile „Orizont” (București) îți vin în minte versurile lui Arghezi: „Din bube, mucigaiuri și noroi / Iscat-am frumuseți și prețuri noi”. Dacă am spune, parafrazînd: „Din zdrențe... iscat-am frumuseți” — am fi, la modul propriu, tocmai în nota acestor tapiserii, șaptesprezece la număr, la care nu știi ce să admiri mai întii: ideea artistei de a valorifica, într-o formă originală modalitate, un domeniu pe cit de gingaș tot pe atît de străvechi al artei noastre folclorice: cusăturile de pe li și cămăși, ori răbdarea potrivirii motivelor ori — mai mult decît toate — iscusința de excepție a asamblării unor resturi de ornamente din cămăși defaectate, în tapiserii care, asemenea unor impresionante pinze, au căpătat individualitate, recomandîndu-se global, prin tematică și realizare, ca niște picturi murale de amplu răsunset. Le-am remarcat în chip

Stagiunea teatrală — efort final

— Titlurile de mîndrie ale actualei stagiuni.
— Cîte ceva despre ultimele premiere.

poetilor români contemporani, întîlniri ale dramaturgilor și actorilor cu publicul...

Ultima premieră oferită: „În valea rîsului” de Const. Munteanu, în regia lui N. Scarlat și scenografia lui Mihai Mădescu. În repetiții a intrat „Romeo și Julieta” de Shakespeare în regia lui Silviu Purcărete, student anul IV regie, scenografia Mihai Mădescu. Va urma regizoarea Cătălina Buzoianu cu „Iluminata” de Hector Quintero și „Matca” de Marin Sorescu”.

Teatrul dramatic Bacovia — Bacău:

Depășind un sfert de veac de existență, teatrul nostru se poate considera major. Stagiunea în curs, pe care noi o numim cu mîndrie jubiliară, ne-a adus pînă acum succes de public cu „Întrigă și iubire” de Schiller în regia Ancăi Ovanez, succes de stimă cu piesa „Cantemir” de Dumitru Almaș (regia Cristian Pepino) și satisfacții depline cu „Totul într-o noapte” de Mihail Sabin (regia Cristian Munteanu). De notat că Sabin e al patrulea dramaturg băcăuan lansat de teatrul nostru. Pentru uz general, am deschis un „Tonomat-Bacău” pentru care am invitat de la Constanța un trio: Jean Constantin, Gelu Manolache și Dan Spătaru.

Ultima premieră: „Mult zgomot pentru nimic” de Shakespeare (regia Dușan Mihailovici din Belgrad). Vor urma „Asociația minunilor” de Dimitrie Psatos (regia Cristian Pepino, scenografia Șt. Georgescu) și „Cititorul de contor” de Paul Everac (regia I. G. Rusu).

Teatrul de stat — Galați:

Am început cu piesa lui Mircea Ștefănescu „Cuza Vodă” (regia Petre Popescu, scenografia Victor Crețulescu), am continuat cu „Inscripție pe o fereastră” de Loren Harsberry (regia Iana Cunea-Stoica) și am încheiat cu „Misterioasa convorbire telefonică” de Virgil Stoenescu (regia Petre Popescu).

În perspectivă „Fata din baracă” de Maria Foldes (regia George Rada, scenografia Victor Crețulescu), piesă cu care ne vom prezenta în festival.

Teatrul de Stat — Bîrlad:

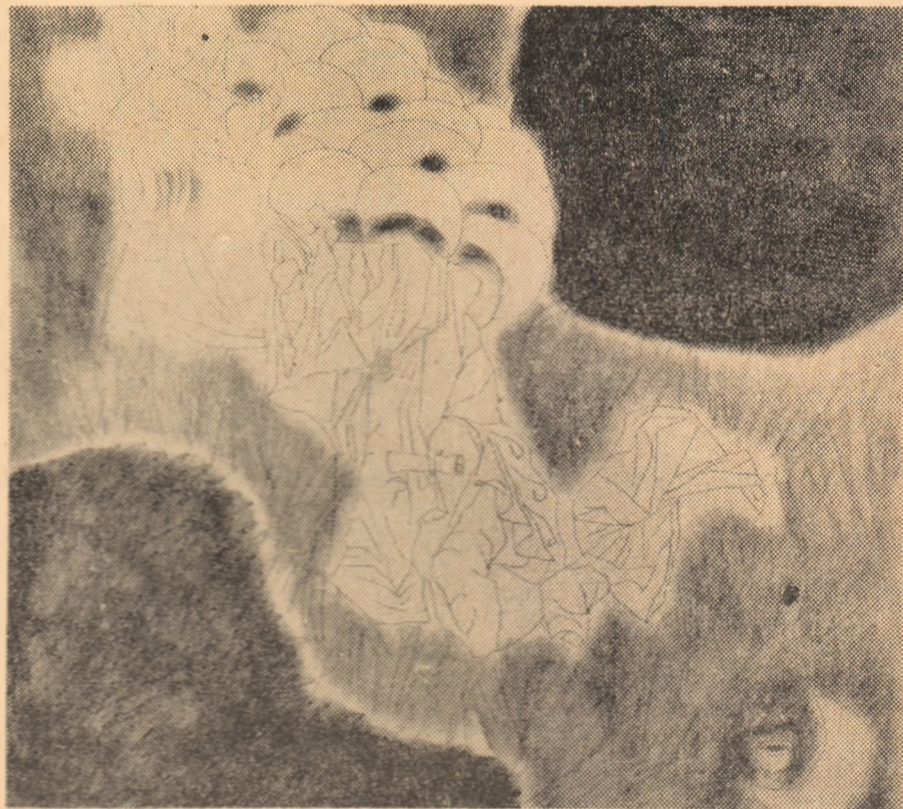
Sufragiile publicului au îmbrățișat deopotrivă „Cititorul de contor” de Paul Everac (regia Cristian Nacu, scenografia Al. Olian), „Joc de pisici” de O. Istvan (regia N. Moldovan, scenografia Traian Nișescu) și „Cei din Dangaard” de Andersen — Nexo (regia Mușata Mucenic, scenografia Tr. Nișescu).

În pregătire „Mama” de D.R. Popescu (regia Cristian Nacu) și „Speranța nu moare în zori” de Romulus Guga (regia Cristian Nacu).

Teatrul de Stat — Botoșani:

Din actuala stagiune, pe care o considerăm încheiată, ca titluri de repertoriu, putem evidenția „Frumoasa fără corp” de V. Hilmu (regia Zoe Anghel-Stanca și Gabriel Negri) „Omul care aduce ploaia” de Nash (regia Emil Mandric) și „Soare apune, soare răsare” de Suzana Ciorte (regia Emil Mandric).

Rep.

Val GHEORGHIU:

„Cupa”

deosebit pe cele intitulate Pomul vieții. Primăvara. Visul — deși o distincție valorică față de celelalte e greu de efectuat.

Lena Constante a adunat cu încetul, în curs de mai mulți ani, resturile de cămăși, care în mod normal ar fi luat calea pămîntului sau a focului, dintr-un sat hunedorean de numai 72 de case, în care locuiesc 162 copii, fete și bătrîne. Cită inventivă sensibilitate, cită dragoste față de migala celor care, cu acul, au dat expresie disponibilităților artistice perpetuate de veacuri, și care ne particularizează, și — mai ales — cită originală personalitate este pusă acum în execuția acestor tapiserii! Iată încă un caz în care, conservînd valorile arhaice, un artist se manifestă cu deplinătate el însuși, deși, mărturisit, se dovedește continuator al creativității specifice, populare.

În lucrările expuse prinde contur baladescul străvechi: culorile apelor și ale codrilor, lumina filtrată de cetini, închipuțiile siluete încremenite în atitudinii stilizate, cu sugestia esențialității.

Artistă a iscat, în adevăr, „frumuseți și prețuri noi”, și meritul ei este cu atît mai mare, cu cit „zdrențele” din care le-a alcătuit aveau și o intrinsecă valoare, asigurîndu-li-se astfel calea perpetuării prin integrarea în noile valori create, noile obiecte de artă. Calitatea lor este menită să ne miște și să sporească, prin inspirația și talentul autoarei, patrimoniul nostru artistic, apt de a fi admirat pretutindeni în lume.

B. b.

D Român și, în mod deosebit, Secretarul său General, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au adus contribuții esențiale, în contemporaneitate, la îmbogățirea aparatului conceptual al gândirii sociale marxist-leniniste, contribuții unanim apreciate ca un model de creativitate științifică și filosofică, de explorare și experimentare îndrăznească a unor căi de edificare socialistă a societății. Două asemenea concepte fundamentale, care reprezintă adevărate sisteme de referință în aprecierea fenomenelor noi și a tendințelor societății contemporane, sînt conceptele de societate socialistă multilateral dezvoltată și de civilizație socialistă.

Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată a fost necesar pentru a caracteriza sub toate aspectele, ținînd seama de toate laturile și compartimentele vieții sociale, o etapă superioară în dezvoltarea societății socialiste, etapă premergătoare trecerii la comunism. Este evidentă însemnătatea teoretico-practică a înțelegerii profunde a acestei etape pentru opera de planificare economică, pentru întreaga activitate prospectivă a societății.

Dar care este valoarea de cunoaștere a conceptului de civilizație socialistă în raport cu cel de societate socialistă multilateral dezvoltată.

Desigur că, între cele două noțiuni există interferențe, coincidențe parțiale, dar ele nu sînt identice.

Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată desemnează o etapă distinctă în evoluția spre comunism a societății socialiste, considerată sub toate aspectele. Termenii de referință, sub raport istoric, ai acestei etape sînt: primele faze ale construcției socialiste (edificarea bazelor noi orînduirii și victoria sa totală, definitivă) și comunismul ca fază superioară a societății socialiste. Principiul multilateralității nu-și încetează valabilitatea o dată cu trecerea la comunism, dar încetează a fi un obiectiv strategic imediat, devenind o caracteristică firească, de la sine înțeleasă a existenței umane și sociale. În prezent, multilateralitatea, atît în plan social-colectiv, cît și în plan uman-individual, nu este o premisă, o realitate dobîndită, ci un obiectiv strategic al gândirii prospective și al practicii proiective. În comunism va deveni o realitate social-umană și culturală, dar va continua să fie, de asemenea, un obiectiv permanent, concordant cu perfectibilitatea inepuizabilă a existenței și conștiinței umane.

Așa cum se arată în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al P.C.R., unde a fost formulat, pentru prima dată, acest concept, etapa pe care el o reflectă este tocmai aceea în care societatea socialistă „se va înfățișa din toate punctele de vedere superioară orînduirii capitaliste. Se vor pune astfel bazele trainice trecerii treptate spre comunism — societatea care va ridica omenirea pe noi trepte de civilizație materială și spirituală”.

În Raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu aduce noi precizări în legătură cu conținutul principal al acestui concept prin care este definită o întreagă etapă din dezvoltarea societății noastre spre comunism. Este vorba de un obiectiv strategic care vizează „înfiptuirea plenară a socialismului... dezvoltarea continuă a societății, astfel încît să asigure aplicarea din plin a principiilor socialiste”, un progres intens al forțelor de producție atît în industrie cît și în agricultură, pe baza cuceririlor științei și tehnicii contemporane, creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, dezvoltarea puternică a învățămîn-

CONCEPTUL DE CIVILIZAȚIE SOCIALISTĂ

AI. TĂNASE

tului, științei și culturii, perfecționarea conducerii științifice, planificate a întregii activități sociale, lărgirea continuă a democrației socialiste. Într-un cuvînt, obiectivul nostru fundamental este „înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste”.

Conceptul de civilizație socialistă dezvoltată nu o etapă, ci un tip de societate, un tip de cultură, mai exact, un mod al relației societate-cultură. Civilizația este ipostaza superioară a existenței sociale și conștiinței culturale, un mod activ și creator de a participa la istorie. Conceptul de civilizație socialistă reflectă acea realitate socială nouă, dispunînd de un inepuizabil potențial intern de mișcare progresivă,

dar o reflectă într-un context relațional specific — pe plan intern, în raport cu cultura socială, cu funcțiile educative și civilizatoare ale acesteia, iar pe plan extern, în raport cu civilizația contemporană, cu orientările fundamentale ale acesteia, cu ceea ce este nou și revoluționar în civilizația zilelor noastre.

Cei ce absolutizează aspectul universal al civilizației, contestînd astfel legitimitatea conceptului de civilizație socialistă, pleacă de la un înțeles eronat al civilizației însăși, reducînd-o la formele și structurile tehnico-materiale ale societății, la mecanismele tehnice și instrumentale ale progresului, ceea ce mi se pare total eronat. Iată de ce, conceptul de civilizație socialistă va putea fi mai lesne clarificat în diferența specifică, în originalitatea și specificitatea sa, în corelația, pe de o par-

te, cu însăși ideea de civilizație, și cu conceptul de civilizație modernă.

Există, după opinia mea, trei modalități posibile, trei unghiuri din care putem examina acest concept :

Sub raport istoric civilizația marșează o treaptă relativ evoluată în dezvoltarea umanității, o formă evoluată de cultură care include folosirea scrisului, apariția orașelor, organizarea politică a societății. Ideea de civilizație modernă este asociată cu urbanizarea, industrializarea. Într-un cuvînt cu progresul tehnic, ceea ce exprimă sensul activ al culturii, vocația faustică universală a omului. Civilizația socialistă presupune valorizarea și organizarea tuturor energiilor creatoare, a întregului potențial de gîndire și sensibilitate de care dispune omul și societatea pentru a realiza un progres multilateral și armonios. Există aici o linie de continuitate, deoarece socialismul folosește tot ceea ce este realizare pozitivă în dezvoltarea științei și tehnicii contemporane, dar discontinuitatea este și mai profundă deoarece civilizația socialistă nu reprezintă doar o treaptă distinctă de civilizație, ci mai ales un sistem radical diferit și original de civilizație, un nou tip de civilizație.

Sub raport antropologic și al comunităților umane, ideea de civilizație implică raportarea la o realitate originară, necivilizată, semibiologică a strămoșilor imediați ai omului. Civilizația este alcătuită din anumite structuri viabile și generează tipologii culturale distincte. Treptele de civilizație sînt moduri de muncă și viață relativ stabile, sisteme structurale de acte, obiceiuri, norme, atitudini etc. Civilizația presupune anumite comunități umane distincte care reprezintă nu numai un cadru de existență istoricește determinat, dar și un factor viabil de civilizație. Dezvoltarea civilizației înseamnă, din acest punct de vedere, evoluția acestor comunități, trecerea de la o comunitate la alta.

În ceea ce privește civilizația socialistă, aceasta presupune transformarea națiunii burgheze în națiune socialistă, cu toate implicațiile pe care le are acest proces în întreaga viață spirituală a oamenilor, constituirea unor moduri noi de muncă și viață, realizarea unui nou model uman.

Sub raportul filosofiei culturii, civilizația este realizarea, sub cele mai diverse forme, a valorilor culturale, integrarea lor în înfăptuiri concrete, menite să schimbe mediul natural și cel social al omului, propriul său univers sufletec. Civilizația exprimă sensul dinamic, funcționalitatea socială umană a faptelor de cultură care devin bunuri de civilizație.

În cuprinsul civilizației socialiste dispar pentru totdeauna rupturile dramatice dintre condiția materială și cea ideală a oamenilor, antagonismul dintre progresul tehnic-material și dezvoltarea moral-spirituală.

Care sînt liniamentele unui atare tip de civilizație ?

În Raportul la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, tovarășul Nicolae Ceaușescu precizează : „Noi considerăm și am considerat întotdeauna că menirea istorică a socialismului este nu numai de a elibera omul de asuprire și exploatare, de a asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară, care nu se poate realiza decît prin formarea unui om nou, cu o înaltă conștiință și pregătire culturală și profesională, cu un profil moral-politic înaintat”. Numai o concepție științifică și o perspectivă autentic umanistă au făcut posibilă formularea unui model clar conturat al unei asemenea civilizații în care realul este ridicat la înălțimea idealului de dezvoltare multilaterală a societății și a omului.

Val GHEORGHIU :

„Peisaj cu lună”

anul xxx

FORȚA DE ȘOC A INSURECȚIEI (formațiunile de luptă patriotice)

Semnificația social-politică a evenimentelor istorice care au condus la victoria forțelor insurecționare, în august 1944, judecată în ansamblul urmărilor pe care le-a avut, evidențiază faptul că participarea României la războiul antihitlerist a reprezentat rezultatul firesc al unui proces îndelungat, în care masele populare, în frunte cu Partidul Comunist Român, s-au afirmat permanent în lupta eroică dusă împotriva pericolului hitlerist, atît în perioada anterioară declanșării războiului, cît, mai ales, în anii dictaturii militare fasciste. În procesul de organizare și îndrumare a luptei pentru libertate și independență națională, P.C.R. a acordat o atenție deosebită realizării unității de acțiune a clasei muncitoare. Valorificînd experiența acumulată în anii 1933—1940 și polarizînd în jurul său principalele forțe care militau împotriva pericolului fascismului extern și intern, pentru înfiptuirea unui front popular antifascist, P.C.R. a elaborat platforma care propunea tuturor păturilor și categoriilor sociale, partidelor, grupărilor și personalităților politice, progresiste, crearea unui front unic național. S-a ajuns, astfel, în anul 1943, la constituirea Frontului Patriotic Antihitlerist care reunea în jurul P.C.R. o serie de partide și organizații patriotice progresiste. În același timp, în urma unei analize ample a situației interne și internaționale, a fost întocmit un plan de acțiune menit să ducă la reorganizarea activității partidului comunist, la întărirea legăturilor sale cu masele populare, în vederea răsturnării dictaturii militare fasciste și a scoaterii României din războiul hitlerist

În împrejurările în care se stabilise deja că insurecția reprezenta singura cale posibilă pentru doborîrea dictaturii fasciste și salvarea națională a României, problema unirii tuturor forțelor patriotice devenise una dintre preocupările majore ale P.C.R. În concepția generală a partidului comunist, privind organizarea răsturnării dictaturii militare fasciste, act de importanță istorică pentru destinele României, un rol hotărîtor revenea clasei muncitoare. Totodată trebuie evidențiat locul organizațiilor comuniste de tineret în opera de integrare și consolidare a frontului larg de luptă al mișcării muncitorești, cu atît mai mult cu cît problematica întregii activități a U.T.C. se integra în sfera preocupărilor majore ale tuturor acțiunilor în fruntea cărora se situa cu consecvență P.C.R. Alături de alte măsuri adoptate în vederea coalizării forțelor potrivnice dictaturii antonesciene, Germaniei naziste și războiului, încă din toamna anului 1943 s-a hotărît să se pună bazele unor grupări de luptă înarmate, urmînd ca ulterior să se treacă la acțiunea concretă de înființare și instruire a formațiunilor de luptă patriotice.

La baza constituirii acestor formațiuni, create sub conducerea directă a P.C.R., a stat frontul unic muncitoresc de jos. După întărirea legăturilor sale în armată și crearea Frontului Unic Muncitoresc, care realiza unitatea de acțiune a clasei muncitoare, P.C.R. a avansat propunerea organizării și instruirii militare a unor forțe înarmate ale clasei muncitoare, capabile să intre în acțiune în momentul declanșării insurecției. Începînd din luna aprilie 1944, s-a trecut, în condiții de conspirativitate, la constituirea formațiunilor de luptă patriotice, alcătuite în cea mai mare parte din muncitorii cei mai înaintați politiceste, între care și membri ai U.T.C., decizi să lupte împotriva fascismului. În urma acestei hotărîri, comitetele regionale și organizațiile locale ale partidului comunist au desfășurat o muncă susținută în direcția organizării formațiunilor de luptă patriotice. Ca urmare a instrucțiunilor și măsurilor luate de partid, pe linia pregătirilor organizatorice necesare unei ridicări în masă împotriva dictaturii militare fasciste și a ocupanților hitleristi, în scurt timp a fost organizat Comandamentul F.L.P., fondîndu-se, totodată, organe regionale în diferite puncte ale țării. Într-un raport al Comandamentului F.L.P. se arăta că „... în interval de numai două

luni, F.L.P. au reușit să-și organizeze un comandament capabil să exercite funcțiunile ce revin unui asemenea organ, să stabilească puncte de sprijin la țară, să creeze organe regionale în Oltenia, Dobrogea, Moldova, Banat, și Țara Bîrsei, să asigure o bază de aprovizionare cu armament și muniții...” Au fost alcătuite formațiuni patriotice la Atelierele C.F.R. — „Grivița”, la întreprinderile „Malaxa”, S.T.B., „Lemaître” și în alte părți, înființîndu-se, totodată, în București, comandamente de sectoare. Concomitent, au fost puse bazele unor astfel de formațiuni la „Astra română”, „Steaua română”, „Vega”, „Româno-Americană” și alte întreprinderi petroliere din Ploiești sau din diverse localități de pe Valea Prahovei. În același timp, au fost constituite puncte de sprijin la sate, avîndu-se în vedere mai ales centrele rurale situate în vecinătatea celor mai apropiate căi de comunicație.

Forma de organizare adoptată prevedea crearea pe baze strict conspirative a unor echipe de șoc înarmate, care trebuiau să acționeze din primul moment al declanșării insurecției, urmînd ca în jurul acestora să se constituie, în cursul insurecției, detașamente mari, formate din toți patrioții dornici să lupte cu arma în mînă. Membrii formațiunilor erau instruiți pentru ocuparea instituțiilor guvernamentale, a obiectivelor militare fasciste, fiind, de asemenea, pregătiți pentru a deveni comandanți în momentul înarmării în masă a muncitorilor.

Armamentul necesar formațiunilor de luptă patriotice deja constituite, precum și cel cu care urmau a fi înzestrați cei care li se vor alătura după declanșarea insurecției, era asigurat prin organizarea în capitală și în alte localități din țară a unor depozite secrete de armament și muniții.

Acțiunea de constituire și organizare a formațiunilor de luptă patriotice reprezenta o parte integrantă a pregătirii maselor în vederea sprijinirii insurecției, activitate prin care P.C.R. milita pentru lărgirea și activizarea opiniei publice antihitleriste.

Participarea activă a F.L.P. la evenimentele din august 1944 a demonstrat, cu destulă elocvență, locul lor în ansamblul forțelor insurecționare, evidențînd, încă o dată, rolul P.C.R. de organizator și catalizator al tuturor forțelor patriotice care au luptat pentru eliberarea țării.

Gh. I. FLORESCU

Festivalul dramaturgiei românești

Inaugurat săptămîna trecută, Festivalul dramaturgiei românești organizat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste în cinstea celui de a XXX-a aniversări a Eliberării și a celui de al XI-lea Congres al partidului, continuă să se desfășoare în întreaga țară, mobilizînd activitatea teatrelor. Fiecare scenă înscrisă în această măreață competiție prezintă ceea ce considerăm mai reprezentativ în repertoriul ultimelor două stagioni, un spectacol care să reflecte esențializat și profund transformările aduse de socialism.

Prezentarea acestor spectacole în fața comisiilor centrale de specialiști înseamnă o sărbătoare a teatrelor și artiștilor, o sărbătoare care să evidențieze, în același timp, probant și divers, programele dramaturgiei românești.

Dezvoltînd tradițiile statornice ale dramaturgiei românești de înaltă ținută și de angajare umanistă, piesele contemporane reflectă efortul constructiv al maselor, vizibil pînă în adîncurile conștiinței, reflectă tradițiile revoluționare ale clasei noastre muncitoare, ca și imperatiile actualității. Incepînd cu marea scenă a Teatrului Național din București, care va reprezenta spectacolul politic de anvergură „Un fluture pe lampă” de Paul Everac, multe alte scene ale țării țin să fie prezente la sărbătorirea Eliberării. Piese care aduc ecurile luptei din ilegalitate a comunistilor au prezentat sau urmează a prezenta Teatrul de Stat din Arad — **Ora cea mai lungă**, care constituie și debutul ca autor dramatic al lui Ion Jivan — Teatrul Național din Timișoara, cu un text evocînd lupta comunistilor împotriva teroarelor fascisto-antonesciene, pînă la eroica biruință de la 23 August 1944. Tot așa, cu piese speciale alese, se prezintă teatrele naționale din Iași și Cluj, sau teatrele de stat din Brașov, Sf. Gheorghe, Bacău, Galați, Constanța, Reșița.

Dintre toate aceste reprezentanții se selecționează cele care vor fi prezentate în cadrul fazei finale de la București între 10—20 august.

Am putut urmări, pînă în prezent, parte din spectacolele cu care s-au prezentat diverse teatre din țară și ne-am convins de spiritul militant, de interesul și emulația pe care actualul Festival le-a stîrnit în rîndurile actorilor și a autorilor dramatici. Miiloocele reflectării trecutului eroic și a prezentului dinamic, procedeele cele mai adecvate pentru reliefaarea interioară a oamenilor eroici de construire a noii orînduirii, sinteza particular-general sau eveniment social și conștiință individuală se află în centrul discuțiilor care dau actualului eveniment teatral și un sens de o valoare teoretică. Nu ne îndoim că actualele confruntări artistice vor aduce roade importante pentru viitorul drum al dramaturgiei și teatrului românesc.

M O M E N T

Ingineria la planul creației

Prof. Ion Curievici, vicepreședinte al Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor, semnează în numărul 9/1974, al revistei „Era Socialistă” un foarte interesant articol intitulat „Ingineria pe planul creației”. Referindu-se la „miezul real al profesiei de inginer”, autorul remarcă faptul că: „Deși caracterul esențialmente creator al activității ingineriei apare ca o evidență ochiului analitic, trebuie spus că imaginea curentă a marelui public asupra inginerului este departe de a atribui acestuia dominantă creativității. Eroare combătută cu ferocitate și cu solide argumente, pledîndu-se, în același timp, în sensul unei înaintări „în direcția educației pentru creativitate”. Demers posibil prin cursuri de completare a educației tinărului inginer, în care accentul să fie pus pe creativitate. Această educație trebuie să înceapă încă de pe băncile facultății, deoarece „a apropia pregătirea viitorului inginer de viața înseamnă (...) în principal, a-l pune și în facultate, și în uzină, în situații cât mai apropiate de cele în care este pus inginerul propriu-zis, adică acel creativ, în exercitarea profesiei sale”. Măsură prin care s-ar combate „caracterul necreativ al practicii studentești”.

De semnalat apoi o altă problemă ridicată în menționatul articol, legată de nejustificatul anonim în care rămîne creativitatea în domeniul științei și tehnicii. „Or, obișnuința cere să legăm creativitatea de un nume propriu, de un individ, și nu de o echipă de anonimi. Faptul că, la noi cel puțin, nu se face prea mult pentru a se identifica și nominaliza măcar creatorii de vîrf, pentru popularizarea lor, este evident o carență. Mai ales, apreciază autorul, dacă avem în vedere, „amplora analizelor și torrentul de imagini consacrate unui fapt artistic adesea minor”.

Sînt doar cîteva din ideile cuprinse în articol demne de a suscita o dezbateră la obiect, pe care, nu ne îndoim că orice publicație ar fi onorată s-o includă în paginile ei. Firește, în măsura în care este deschisă unor asemenea preocupări.

Franz Iosif în Apuseni (1852) și vizita sa acasă la Avram Iancu, în Vidra; O. Rotaru aduce lămuriri asupra planului de apărare a Munților Apuseni întocmit de Avram Iancu; Mircea Stoic face cunoscută o scrisoare inedită a lui Axente Sever despre activitatea lui Avram Iancu la prefectură; Aurel Decei găsește documente inedite privind moartea și înmormîntarea lui Avram Iancu.

„La înmormîntarea nemuritorului (13 sept. 1872), cel condus în car (tărănesc printre făclii pînă la stejarul lui, în plînsul clopotelor tuturor bisericilor și urmat de peste 4.000 de oameni și de orchestrele Abrudului, a filiiit drapelul românesc și s-au ținut cuvîntări care au circulat apoi în toată Transilvania”.

„Luați exemplu strălucit de a fi mari în suferință precum a fost Avram Iancu și nu uitați niciodată a vă consacra cu adorație tot viitorul vostru marelui idei umanitariste și morale de care a fost însușit acest mare martir și apostol național. Și atunci, mai curînd sau mai tîrziu, dar sigur va veni ora, va sosi ceasul cînd ideea de libertate națională va ieși mîndră și triumfătoare” (sfîrșitul cuvîntării avocatului Georgiu Secula din Baia de Criș).

„Unitatea este armonioasă imbinare a totului manifestată în individ și a individului în tot: de aceea, nu există alt mijloc de a uni un popor ca al nostru decît prin sacrificarea intereselor singulare în folosul celor comune, pentru ca în binele comun să se reflecte fericirea și interesul fiecăruia. Simburele vieții comune e în iubirea de nație și de patrie, din el înfloresc deșteptarea și prosperarea noastră, domnia peste patimi, blîndețea, ajutorarea reciprocă, mîngierea sufletească și, în fine, plenitudinea tuturor adevăratelor virtuți cetățenești pe care le-am moștenit de la Romani și le găsim la Avram Iancu”. (Din cuvîntarea lui N.I. Mihăiljan).

Expoziție Ciosu

Ciosu, un nume cu care ne-am familiarizat, cu care CRONICA și-a familiarizat cititorii, publicînd număr de număr, din anul apariției sale și pînă azi, caricatură-i spirituală. Este și perioada în care linia caricaturistului, punctualul profesor de desen din Bacău, a dobîndit originalitate într-un gen pe cît de supus considerărilor condescendente, pe a-tît de dificil și serios. Pentru că Ciosu integrează genului și înțelegîndu-i sensurile, produce o caricatură de elevată ținută, angajată în vastul proces de igienizare a spiritului, de elevare a amuzamentului nostru.

20 de caricaturi din această operă sînt expuse, în **Galeria Cronica**, celor mai capricioase priviri. Nu leocoliți!

La moartea lăncului

Un supliment al vol. XXXV din „Revista arhivelor” ne aduce, între altele, documente impresionante legate de lupta și sfîrșitul lui Avram Iancu. Astfel, N. Albu publică memoriul lui Șimion Bălint privind călătoria împăratului

SPORT CE-I DE FĂCUT?

Știre: după meciul „Politehnica” — F. C. Argeș, clinicile ieșene și-au epuizat stocurile de Efedrină, Arterenol, Noradrinal, Cofeină, Lobelină, iar buteliile de oxigen sună mai a gol decît tîlăngile rapidiste: se zice c-ar fi crescut exploziv numărul cazurilor de sincope, lipotimii și alte drăcovenii cardiace. Chiar și subsemnatul, dotat c-o inimă mai zdravănă decît un cauciu de Skoda, a simțit așa, un soi de sîrșeală adîncă. Agățîndu-mă de gardul stadionului, mi-am revenit abia după ce am inhalat o porție zdravănă de miresme ardeiate (se perpeleau mititeii în Parcul expoziției). Cine să fi răsturnat șiștarul suferinței numai preste gazonul din Copou stropînd rădăcina fiecărui firicel de iarbă cu o lacrimă amară? Cine și de ce ne-o fi ținînd mereu cu inima în agrafe și pioaneze? Cu ce ti-am greșit, o, stăpîne al fotbalului, de ce nu-ți faci un țintar, să ții evidența năpastelor și să mai dai și altora? Suferința umanizează și te face frumos pe dinăuntru; noi, ieșenii, de-atîta frumusețe interioară, șlefuită retrogradare cu retrogradare, am ajuns adevărați ingerași, purificați pînă în măduva ultimicele gene. Ar avea și alții dreptul la nițică suferință, dă-le și lor, miluiește-i cu ratări și arbitraje cișe, arată-le față amară a fotbalului, că pe noi ne lasă băierile inimii și-ajungem, ușor și sigur, abonați la ASCAR. Uite, și oltenii au oftat la Cluj, dar ei umblă după cozonacul campionatului, în vreme ce noi jinduim un biet colțuc de pîine neagră;

sensul suferinței craiovenilor e altul — una-i să nu găsești bilet la clasa a întia și alta-i să pierzi loșorul de pe ultimul tampon. Dumnică, mingea se-ntorcea ca un hopa-Mitică și ieșea din poarta piteștenilor cum nicăieri și niciodată nu mi-a fost dat să văd. Încă puțin și-ajung să cred în telekinezia lui Mirahorian! Lupulescu șuta de la doi metri, Marica de la doi metri, Șimionăș de la doi metri... și nimic. Nimiiiic!!! Ghinion? Dacă nu l-aș fi văzut pe Müller înșurubînd golurile acelea de oriunde și oricînd, aș zice că-i vorba de neșansă la cub. Mustăciosul rubicond (cît pe ce să-l confund cu Neagu!) ne-a oferit o splendidă lecție pe tema *simfului porții* și, după acele goluri de kinogramă, mă tem că neșansa noastră cea adevărată a fost nu pierderea ocaziilor de gol, ci pierderea ambilor mijlocași (Șimionăș și Romila II, subit preschimbați în jucători de Divizia B) și, mai ales, prăpădirea ambiției, la pauză, pe sub cuierele din vestiare.

Intr-o vreme, echipa juca prost și ciștiga. Acum, joacă binișor — și pierde puncte de aur.

Se simte răsuflarea gerului uscat din Divizia B, s-aud susurînd tîndări de oase, Moldova e-n pericol să dispară de pe întia scenă fotbalistică a țării, trebuie făcut ceva.

Ce?

Nu știu.

M. R. I.

file de arhivă

SADOVEANU „HONORIS CAUSA” LA IAȘI

În 1938 Mihail Sadoveanu domina întreaga literatură română. Apreciîndu-i așa cum se cuvenea această contribuție la îmbogățirea tezaurului literaturii noastre. Senatul Universității din Iași îi acordă marelui prozator titlul de *doctor honoris causa*. Solemnitatea respectivă a avut loc în ziua de 6 februarie 1938 cînd „Universitatea Mihăileană primește și salută cu cel mai înalt titlu, pe cel mai mare prozator al țării” — cum spunea, în cuvîntarea sa, profesorul doctor I. Tănăsescu, rectorul Universității, adăogînd apoi: „Inminîndu-vă această diplomă, Universitatea Mihăileană vă aduce cel mai cald omagiu pentru izvorul nesfîrșit al operelor Dv. cu care s-a îmbogățit patrimoniul nostru național”. Copleșit de emoție, Mihail Sadoveanu a răspuns prin cuvinte calde, cum numai el știa s-o facă în asemenea împrejurări: „Domnilor, vă mulțumesc pentru onoarea deosebită ce-mi faceți, integrîndu-mă idealului național de cultură al acestei universități (...) Actul Dv. are încă o semnificație. El pecetluiește asimilarea mea desăvîrșită cu intelectualitatea ieșeană, de care m-am simțit și mă simt indisolubil legat. Oriunde m-ar purta valurile vieții, dumneavoastră știți că mă întorc aici așa cum albina, după ce explorează cîmpia și cerul, se întoarce la roiul său, fără de care nu poate trăi. Nădăjduiesc că și popasul meu din urmă, cel definitiv, tot aici va fi (...)”.

Un fragment din manuscrisul cuvîntării lui Sadoveanu, îl înfățișăm cititorilor, în facsimilul alăturat. Recitim din manuscris o frază, cu rezonanță de testament: „Nădăjduiesc că și popasul meu din urmă, cel definitiv, tot aici (la Iași), va fi”. De ce nu i s-a îndeplinit această nădejde lui Sadoveanu? Manuscrisul cu mențiunea testamentară semnalată se află, de sigur, în arhiva Universității din Iași. Cineva ar trebui să-l găsească, să-l recitească atent și, închinîndu-se dorinței celui ce a rezidit o jumătate de mileniu din istoria Moldovei, să reconsidere locul celui din urmă popas care i se cuvine.

Ion MUNTEANU

TOP Cronica — RTV-Iași

19

Secția română

1. Prometeu — Progresiv T.M. 2. Pădurea l-a gonit — Roșu și Negru 3. Mugur de fluiet — Phoenix 4. Vis — Acustic T74 5. Povestea mea — Flacăra Folk '73 6. Coborise primăvara — Sfinx 7. Dansul codrilor — Phoenix 8. Spre univers — Experimental Quartet 9. Acest pămînt — Progresiv T.M. 10. Doar o față ca tine (Sabin Păutza) — Aurel Neamțu. Prometeu duce și săptămîna aceasta „făclia” locului 1. Două noi melodii (vezi 9 și 10).

Secția străină

1. Radar Love (Dragoste radar) — Golden Earring 2. Tiger Feet (Labe de tigru) — Mud, 3. Jambalaya (On The Bayou) — The Carpenters, 4. Rhapsody In Blue (Rapsodia albastră) — Eumir Deodato, 5. Gyere ki a hegy tetőre (Pe coasta muntelui) — Locomotiv G. T., 6. In the Morning (Dimineața) — Suzi Quatro, 7. Bad, Bad Leroy Brown (Foarte rău domnule Brown) — Jim Croce, 8. Band On the Run (Formați pe drumul succesului) — Paul McCartney & Wings, 9. My Music (Muzica mea Loggins & Messina, 10. Parles-moi de lui (Vorbește-mi despre el) — Nicole Croisille. Revenim la Top 10. Ne părăsesc Denis Roussos și G. Cinquetti.

Desen de CIOSU

Ziua eliberării Africii

„Vizita pe care am făcut-o în cele opt țări din Africa reprezintă o expresie a relațiilor de prietenie care leagă poporul român de aceste state, de toate statele care au scuturat jugul aspirării imperialiste și coloniale și au pășit pe calea făuririi unei vieți independente. Ea constituie, în același timp, o manifestare a solidarității poporului român cu aceste popoare, cu popoarele Africii care luptă pentru deplina lor independență națională, pentru a-și făuri o economie de sine stătătoare și a-și hotări destinele lor așa cum doresc, fără nici un amestec din afară“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Se împlinesc miine 11 ani de când șefii de stat și guvern din 30 de țări africane, reuniți în sesiune extraordinară în capitala Etiopiei, Addis Abeba, au hotărât crearea Organizației Unității Africane. Țările semnatare ale Cartei noii organizații, care avea să joace un rol pozitiv în viața continentului, și-au reafirmat hotărârea lor unanimă față de necesitatea continuării luptei pentru lichidarea tuturor vestigiilor coloniale, pentru eliberarea definitivă a Africii, consolidarea unității și solidarității tuturor popoarelor continentului, pentru apărarea independenței, suveranității, integrității teritoriale și pentru progresul social-economic al țărilor africane. De la crearea O.U.A., moment de seamă în înfăptuirea unității de acțiune a tinerelor state africane independente, data de 25 mai a fost proclamată „Ziua eliberării Africii“, aniversată în fiecare an de popoarele africane și, alături de ele, de toate forțele progresiste din întreaga lume.

Pe continentul african, profundele transformări postbelice s-au materializat în amploarea mișcării de eliberare națională, ale cărei rezultate au modificat radical harta social-politică a continentului. Marile imperii coloniale s-au prăbușit. Pe ruinele acestora au apărut 43 de noi state africane independente, care cuprind 90 la sută din întreaga suprafață a continentului. Scuturarea jugului asupra a deschis în fața popoarelor africane largi perspective în lichidarea moștenirii coloniale. Cu toate succesele înregistrate de mișcarea de eliberare națională, circa 12 la sută din populația Africii, într-o serie de teritorii între care Angola, Mozambic, Guineea-Bissau, mai îndură încă robia colonială, în timp ce în R.S.A., Rhodesia și Namibia populația africană este supusă discriminării rasiale, practicilor rasiste, și politici de apartheid.

Astăzi, statele africane independente își concentrează eforturile umane și materiale în direcția consolidării independenței politice și economice. Eferescența vieții politice și sociale este o confirmare a faptului că aceste state caută noi căi pentru dezvoltarea lor proprie. Dar aceste căi sunt foarte diferite, după cum foarte diferite sunt și particularitățile naționale și istorice, nivelul de dezvoltare social-economic al fiecărui stat african etc. Putem aminti în această ordine de idei, de pildă, faptul că în constituțiile unora dintre tineretele state africane se vorbește chiar de construirea socialismului ca scop final în etapa istorică actuală. Este interesant, în legătură cu aceasta, că încercările metropolelor de a elabora cu anticipație constituții pentru fostele lor colonii, urmărind, în acest fel, să impună tinerelor state independente propriile structuri sociale și de stat, au eșuat.

Evoluția viitoare a statelor africane pe calea progresului nu poate fi ruptă însă de o serie de factori deosebit de importanți. Astfel, este evident că principalele probleme ce se pun astăzi acestor țări sunt cele legate de consolidarea independenței, de decolonizare pe plan politic, economic, cultural etc. Acest fapt a fost confirmat și de Conferința la nivel înalt a țărilor membre ale Organizației Unității Africane care a avut loc cu ocazia celei de-a X-a aniversări a creării organizației, între 24 și 29 mai 1973, la Addis-Abeba. Fără o cooperare strinsă între statele membre aceste obiective ar putea fi cu greu atinse. De aceea, adoptarea de către conferință a celor două declarații — politică și economică — exprimă în fapt hotărârea acestor state de a-și conjuga eforturile și de a ridica colaborarea dintre ele la un nivel superior. O trăsătură caracteristică a luptei desfășurate de popoarele africane în ultimii ani o constituie hotărârea acestora de a asigura suveranitatea asupra bogățiilor economice și resurselor materiale de care dispun.

Pe plan extern, tineretele țări africane promovează o politică de afirmare a ideilor de pace și libertate, aducând o contribuție însemnată la promovarea luptei de eliberare națională, anticolonialistă și antiimperialistă, la dezvoltarea colaborării multilaterale între state, la destinderea, dezarmării și consolidării păcii în lume.

Procesul de afirmare și de consolidare a independenței politice și economice a acestor state africane este indisolubil legat de lupta tot mai hotărâtă a popoarelor care se află încă sub dominația colonială și a celor din Rhodesia, R.S.A. și Namibia. Răsturnarea dictaturii fasciste din Portugalia, procesul de democratizare ce se desfășoară în această țară, creează cadrul politic necesar pentru recunoașterea independenței Republicii Guineea-Bissau, pentru tratative cu mișcările de eliberare din Mozambic și Angola în vederea lichidării sistemului colonial și a proclamării independenței acestor țări.

România, militând cu consecvență în frontul forțelor anti-imperialiste, acordă o mare atenție dezvoltării relațiilor sale cu tineretele state africane și sprijină lupta lor dreaptă pentru consolidarea independenței politice și economice, împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste.

O expresie grăitoare a acestui fapt o constituie vizita efectuată în 1972 în opt țări africane, în 1973 în Algeria și Maroc și, în acest an, în Liberia, Guineea și Libia, a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vizitele și convorbirile pe care conducătorul partidului și poporul român le-a avut în țările africane reprezintă o expresie strălucită a solidarității, poporului român cu popoarele care au scuturat jugul colonial, cu mișcarea de eliberare națională, se înscriu în cadrul activității multilaterale a partidului și guvernului țării noastre în direcția promovării înțelegerii și cooperării internaționale, a întăririi unității de acțiune a tuturor forțelor progresiste și revoluționare din lume.

Cu prilejul Zilei eliberării Africii, poporul român urează popoarelor africane noi succese pe calea luptei pentru consolidarea independenței, lichidarea definitivă a colonialismului, pentru pace, progres și bunăstare.

Radu SIMIONESCU

La începutul anului 1971, o pinia publică europeană avea să fie șocată de un fapt neașteptat. În timp ce influențele psihologice ale „Raportului Condon“ (studiul întocmit în S.U.A. ce ar fi dorit să convingă omenirea asupra inexistenței problemei O.Z.N.) mai erau resimțite încă — în special în rindul persoanelor neinformate — în Franța se difuzau în mod public primele instrucțiuni privind necesitatea observării riguroase a aparițiilor O.Z.N. Indicațiile și sarcinile respective erau adresate de fapt personalului din jandarmeria franceză, care „datorită răspunderii sale pe tot teritoriul statului, cunoașterii locurilor și persoanelor, integrității și corectitudinii intelectuale, dar și datorită cunoscutei sale rapidități în acțiune, era desigur un ajutor deosebit de indicat în căutarea adevărului în acest domeniu“. Dar, chiar mai mult, pentru a stimula inițiativa și răspunderea maximă în această acțiune, căpitanul Kervendal care a publicat instrucțiunile respective în oficiosul „La Revue d'Etudes et d'Informations de la Gendarmerie Nationale“ (nr. 87/1971), scria textual: „ar fi o chestiune de onoare pentru corpul de jandarmerie galic să lămurească în sfârșit această problemă neînțeleasă“.

Desigur, caracterul indicațiilor era ferm, personalu trebuind să întocmească rapoarte precise și complexe asupra tuturor elementelor posibile de sesizat la aparițiile și aterizările O.Z.N. Conform modelului de chestionar anexat, jandarmii trebuiau să observe totul începând de la caracteristicile tehnice ale navelor cosmice neidentificate, aspectele fizice ale eventualelor ființe din echipaje, până la comportamentul insectelor existente în teren: ba mai mult, separat de probele de pământ luate pentru analiza radioactivității, jandarmii trebuiau să solicite și helicoptere pentru fotografierea în infraroșu — de la mică înălțime — a terenului unde aterizaseră misterioasele obiecte astrale.

Comentariile presei din diferite țări europene asupra acestui „act de curaj“ au fost foarte vii, dar în luna decembrie 1971, un alt oficios de același gen relua necesitatea întocmirii și investigării serioase a rapoartelor privind aparițiile O.Z.N. Astfel, publicația londoneză „Police Review“ constata în mod critic, prin articolul ofițerului M. D. Davies, o anumită ușurință nejustificată în tratarea rapoartelor respective. Relevând acest aspect, ofițerul englez arăta că, în foarte multe cazuri, influențele subiective reduc valoarea analizelor necesare, tocmai prin consultarea unor experți. În mod legitim, poliștului englez își punea imediat întrebarea: „Experți, însă în ce?“. E vorba desigur de reputații experți în astronomie, în meteorologie, în psihologie, la care se recurge în mod uzual, deoarece de fapt nu există... experți în ozenologie. În fapt și o multitudine de aprecieri s-au prezentat deformat, chiar speculativ, acestea bazându-se pe o serie de cunoștințe de strictă specialitate; în mod practic însă, interpretările unilaterale nu pot crea decât încredături și confuzii. Ca exemplificare ofițerul Davies cita unele greșeli evidente, produse în special în S.U.A., unde prezența unor veritabile O.Z.N. fusese explicată fie prin planeta Venus, fie prin sateliți ce ar fi reflectat Luna, fie prin avioane, etc.; însă, după liniștirea opiniei publice agitate de senzațional, oficialitățile au trebuit să admită în mod discret lipsa unor explicații raționale.

În final, M. D. Davies recomandă ca, în paralel cu seriozitatea anchetelor, martorii să fie tratați cu respect, chiar dacă unele informații ale acestora par exagerate; prin însăși modul de a pune întrebările, trebuie să se afle cu tact toate detaliile și „să se obțină răspunsuri care să probeze și ceea ce nu era obiectul văzut“.

Și iată astfel că, dincolo de preocupările unor grupuri de cercetători — fie oficiali, fie particulari —, opiniei publice i s-a făcut cunoscut că analizarea în spirit obiectiv a observațiilor privind evoluția și aterizările O.Z.N., a devenit treptat o preocupare a diferitor organe ce au în grijă paza zilnică a teritoriului.

Această informare a constituit de fapt o schimbare de procedură, ce pare a aduce mai multă liniștire în acest domeniu în care întrebările incitate de strania prezență a O.Z.N. au permis mereu ca alături de importante subiecte științifice să fie sugerate și fan-tezii captivante sau speculații exagerate. În fond, era normal să se ajungă la această etapă, întrucât cele două decenii anterioare de ascundere forțată a „problemei O.Z.N.“ nu au reușit să înlăture interesul public, evenimentele factice sfidând an de an explicațiile artificiale lipsite de obiectivitate.

Avalanșa de apariții O.Z.N. din anul 1973 și din lunile acestui an a accentuat, însă, mai mult decât oricând, necesitatea prezenței problemei obiectelor zburătoare neidentificate în spirit realist. Și iată că din nou o publi-

zburătoare, căci se deplasează foarte repede.

Dacă sînteți survolați un timp, atunci cînd mergeți cu automobilul, noaptea, s-ar putea ca luminiile farurilor și puterea motorului să slăbească; atunci, e mai bine să opriți pe marginea drumului, să întrerupeți contactul rămîind cu lămpile de poziție și să admirați apoi fenomenul.

Nu vă enervați. Dacă doriți să fotografiați aceste nave ale spațiului, nu vă pierdeți calmul căci surescitarea conduce la clișee nereușite.

Nu uitați ca, odată scăpați de emoție, să înștiințați jandarmii. Nu manifestați exaltare, pentru a nu fi bănuți de tulburări psihice sau ebrietate. Informațiile ce le veți da apoi, trebuie să fie cât mai exacte (data, locul, condițiile atmosferice, forma navei, direcția, culorile, dimensiunile, unghiul față de orizont etc.).

Indicînd unde pot fi adresate rapoartele respective pentru a fi introduse în fișierele ce stau la dispoziția savanților și a cercetătorilor, articolul conchidea în final cu seriozitate:

„Toate detaliile pot avea importanța lor. În acest mod, puteți fi utili societății, dar trebuie să fiți precisi!“.

Dar, pentru a accentua și mai mult utilitatea instruirii realiste a populației într-o problemă dificilă despre care astăzi se știe totuși că explicarea publică poate oferi calmul social mai mult decât ascunderea faptelor, Radiodifuziunea franceză a organizat și ea o informare mai extinsă, pe această temă. Astfel, începînd de la 28 ianuarie 1974, în cadrul emisiunii săptămînale „Pas de panique“, reporterul Jean Claude Bourret a început să prezinte un serial asupra documentarului O.Z.N., care se va întinde de-a lungul a cel puțin 30 de emisiuni ale postului France-Inter.

Desigur, s-ar putea bănui că astfel de informări destinate publicului larg ar conduce și la unele implicații nedorite, atît timp cît „misterul O.Z.N.“ continuă să persiste. Totuși, practica a demonstrat cu totul altceva. Încercările asidui din anii trecuți de a ascunde „problema O.Z.N.“ s-au soldat de fapt cu eșecuri, teste social-psihologice făcute în acest sens în special în S.U.A., fiind edificatoare. Omul modern, depășind printr-o cultură științifică a ceea ce înlocuiește de misticismul milenilor anterioare, a regăsit curajul prometeic de a privi adevărul în față, indiferent care ar fi acesta. Și, prin același admirabil instrument care este astăzi știința, omul modern analizează calm legitățile naturii energo-materiale ce-l înconjoară, pentru a le folosi creator în marele progres uman. În acest context, prezența obiectelor zburătoare neidentificate pe care o constatăm totuși ca o realitate obiectivă — indiferent dacă are sau nu origine cosmică neștiută — este înainte de orice un fenomen fizic pe care trebuie să-l studiem cu grijă, pentru a-i afla treptat legitățile și respectiv aspectele utile. Ceea ce se cere deci în primul rînd în problema O.Z.N., fie că vedeți sau nu o astfel de navă, nu poate avea decât o formulare extrem de simplă: „fiți calmi, fiți realști, fiți obiectivi și exacti în relatarea și interpretarea fenomenelor“.

Florin GHEORGHÎȚA

DACĂ
VEDEȚI
UN
O.Z.N.

cație franceză vine să spargă crusta inutilului, oferind marelui public, în mod deschis, indicații practice asupra comportării ce trebuie să o avem față de prezența O.Z.N.! Adresîndu-se mulțimii largi a cititorilor dintr-o serie întreagă de țări, revista „Paris Match“ din 5 ianuarie 1974 s-a situat pe cea mai utilă poziție, încercînd să răspundă la următoarea chestiune: chiar dacă O.Z.N. și echipajele acestora sînt vizitatori cosmici, despre care nu putem ști prea multe lucruri deocamdată, ce ar trebui oare să facem atunci cînd ne-am afla în prezența unei astfel de nave? Sfaturile date, rezultate dintr-o cauzistică astăzi foarte bogată, vin parcă să ne liniștească prin însăși naturalitatea și sinceritatea lor:

„Nu aveți frică! Înainte de orice, păstrați-vă singele rece și căutați să observați în mod precis toate detaliile evenimentului. Atenție la ochii dv. Nu vă apropiați prea mult de obiectele zburătoare și în special feriți-vă ochii, întrucît strălucirea funcțională a ciudatelor nave cosmice poate afecta organismul nostru; priviți scena pe cît posibil, folosînd ochelarii de soare.

În cazul cînd observați și ocupați ai navelor, evitați a fi remarcați: necunoscuților din alte lumi le place să observe Terra și locuitorii săi, dar au oroare de a fi spionați. Nu încercați să alergați după pasagerii unei farfurii

CRONICA
săptămînal politic - social - cultural

colegiul de redacție:

LIVIU LEONTE, redactor șef
ANDI ANDRIEȘ, redactor șef adj.
N. BARBU, redactor șef adj.
ȘTEFAN OPREA, secretar g-ral de redacție

VASILE CONSTANTINESCU

Prezentarea grafică: VALER MITRU